

KOMBATANT

BIULETYN URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH

10 (165)

Październik 2004

ISSN 0867-8952

WIELUŃ' 2004

Relacje z obchodów 65. rocznicy
wybuchu II wojny światowej — str. 13-21

Izraelskie odznaczenia

Zastępca kierownika Urzędu minister Jerzy Kozłowski 13 sierpnia br. gościł gen. bryg. w st. spocz. Romana Jagiełło-Jagela oraz działaczy Stowarzyszenia Kombatantów Misji Pokojowych ONZ – prezesa gen. w st. spocz. Tadeusza Cepaka i Romana Gułę.

Gen. Roman Jagiełło-Jagel uhonorował ministra **Jerzego Kozłowskiego** oraz gen. **Tadeusza Cepaka** Medalem Wojskowym Izraelskich Sił Obronnych.

Uprzednio medale takie otrzymał prezes Związku Powstańców Warszawskich płk w st. spocz. **Zbigniew Ścibor-Rybski** oraz ks. abp gen. dyw. **Sławoj Leszek Głódź**.

Podczas spotkania rozmawiano na temat sytuacji organizacji kombatanckich w Polsce i Izraelu oraz nawiązanych kontaktów między nimi. Minister Jerzy Kozłowski wręczył gościowi z Izraela Medal Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, przyznawany za zasługi dla ruchu kombatanckiego.

(red.)

Fot. K. Kępka

Od lewej: naczelnik Wydziału Współpracy ze Stowarzyszeniami Jan Krystek również odznaczony Medalem Wojskowym Izraelskich Sił Obronnych, gen. Roman Jagiełło-Jagel, minister Jerzy Kozłowski, gen. Tadeusz Cepak, Roman Guła

Narada z pełnomocnikami wojewodów

Pełnomocnicy wojewodów do spraw kombatantów i osób represjonowanych zaproszeni przez ministra Jana Turskiego wzięli udział w do rocznym spotkaniu z okazji Dnia Weterana, które odbyło się 4 września br. w Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu.

W czasie gdy kombatanci zwiedzali fort – twierdzę nad Narwią odbyła się okresowa narada z pełnomocnikami wojewodów do spraw kombatantów i osób represjonowanych.

Naradę otworzył i prowadził **Krzysztof P. Skolimowski**, dyrektor Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych Urzędu. Głównym tematem narady była realizacja przez Urząd zadań związanych z upamiętnianiem tradycji walk o niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej.

Złożoność przedsięwzięć podejmowanych w 2004 r. w tym zakresie, szczegółowo przedstawił **Jan Krystek**, naczelnik Wydziału Współpracy ze Stowarzyszeniami. W bieżącym bowiem roku działania Urzędu

w dziedzinie upamiętniania tradycji walk o niepodległość Polski zdominowały zadania związane z wprowadzeniem w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Dyrektor K. Skolimowski podkreślił, iż ustawowo ustalony nowy sposób pozyskiwania dotacji przez organizacje pozarządowe wymaga od pełnomocników wojewodów do spraw kombatantów i osób represjonowanych udzielenia w tym zakresie pomocy organizacjom kombatanckim.

Ponadto na naradzie poruszono sprawy otaczania szczególną opieką Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari, między innymi w kontekście pism ministra **Jana Turskiego** z maja 2003 r. i stycznia 2004 r. do wojewodów w tej sprawie.

Pełnomocnicy wojewodów podkreślili, iż w konsekwencji działań podjętych przez kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zebrano bardzo istotne informacje o Kawalerach VM.

Dyrektor K. Skolimowski przekazał, iż odzewem na listy kierownika Urzędu stały się pisma administracji rządowej i samorządowej informujące o działaniach podejmowanych przez te organy na rzecz Weteranów – Kawalerów Orderu Virtuti Militari. Widoczne zaangażowanie administracji lokalnej jest gwarancją, iż pomoc materialna kierowana do Kawalerów VM do nich dociera i inne formy opieki rzeczywiście mają miejsce.

W trakcie narady **Andrzej Mosakowski**, naczelnik Wydziału Spraw Socjalnych i Zdrowotnych, przedstawił informację na temat ogólnopolskich badań socjologiczno-demograficznych wśród kombatantów i wynikających stąd zadań dla samorządów terytorialnych.

Jolanta I. ADAMSKA

Refleksje wrześniowe

Obachody 65. rocznicy rozpoczęcia II wojny światowej miały rzeczywiście okazały charakter. Cieszyła przede wszystkim obecność obrońców II Rzeczypospolitej, gwardii polskich kombatanów, którzy zajęli to honorowe miejsce po żołnierzach 1920 roku. W wielu szkołach dzień 1 września był także okazją do wspomnienia tamtej dramatycznej, a przecież dumnej karty historii narodowej. Udział w uroczystościach wzięli przedstawiciele władz, jak zwykle odprawiono msze, wyświetlono filmy dokumentalne i opublikowano okolicznościowe artykuły.

Czy wszystkich zadowolili te obchody? Niektórzy z obywateli III RP pewnie ich w ogóle nie zauważyli i z tym trzeba się po prostu pogodzić. Nie ukazały się monumentalne dzieła (poza tomem poświęconym obronie Warszawy), ale historycy mieli okazję do dyskusji. Może to dziwne i zaskakujące, najwięcej jednak mówiono o nazwach. Szczęśliwie nie musimy już udowadniać,

Fot. B. Materska

1 września, w 65. rocznicę wybuchu II wojny światowej, przed Grobem Nieznanego Żołnierza stanęły poczty sztandarowe i zostały złożone wieńce. Kombatanzi złożyli je również 4 września, po wysłuchaniu Mszy św. w Katedrze Polowej WP, a przed wyjazdem do Zegrza

że II wojna światowa rozpoczęła się 1 września 1939 roku, choć nie tak wcale dawno twierdzono tu i ówdzie na Zachodzie, że stało się to dopiero 3 września, po akcesie Francji i Wielkiej Brytanii, a na Wschodzie twardo obstawano przy dacie 22 czerwca 1941 roku, kiedy Niemcy napadły na ZSRR. Jak natomiast nazwać tamte walki? Zwycięża chyba propozycja: polska kampania 1939 roku lub polska kampania obronna 1939 roku. Tym samym trzeba byłoby zrezygnować z określeń: kampania wrześniowa (bo walki trwały do 5 października), polska wojna obronna (bo to był początek – jak się rzekło – II wojny światowej), wojna polsko-niemiecko-sowiecka (1 i 17 września).

Będziemy powracali i w latach następnych do przebiegu walk od 1 września do 5 października 1939 r. (czy można było bronić się z lepszym skutkiem?), do oceny dowódców (powraca krytyka nie całego korpusu generałów i wyższych oficerów, ale konkretnych dowódców), aspektów międzynarodowych (nie tylko Berlin i Moskwa, ale także tajne postanowienia Paryża i Londynu), postawy niektórych środowisk II RP (w tym mniejszości narodowych). Powstaną jeszcze nowe pomniki, przybędzie upamiętnień, pozostanie troska o groby żołnierskie. I tylko żal, że ubywa wśród nas tamtych wspaniałych ŻOŁNIERZY. Chwała Wam!

Adam DOBRŃSKI

Szczególne uprawnienia kombatanckie

w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

20 września Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski podpisał uchwaloną przez Sejm w dniu 27 sierpnia 2004 r. ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ta regulacja prawna jest ważnym etapem w reformie polskiego systemu zdrowia. *Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*, wyraźnie określa zakres i warunki udzielania świadczeń w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, zasady i warunki zaopatrzenia w leki, wyroby medyczne, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, warunki do korzystania ze świadczeń lecznictwa uzdrowiskowego, a także warunki korzystania z transportu sanitarnego.

W procesie legislacyjnym tworzenia ustawy szczególnie aktywnie uczestniczyły: Związek Kombatan-tów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Związek Inwalidów Wojennych RP i Związek Ociemnia-łych Żołnierzy RP, a także Związek Sybiraków, współpracując z Urzędem do Spraw Kombatan-tów w celu zapewnienia kombatan-tom jak najlepszych warunków opieki zdrowotnej.

Aktualnie sygnalizujemy nie-które ważne dla inwalidzkich śro-dowisk kombatanckich uregulowa-nia ustawowe.

W efekcie prac nad ustawą wpro-wadzono do słowniczka ustawy – oprócz dotychczas znajdujących się tam: definicji inwalidy wojennego i wojskowego również **określenie osoby represjonowanej**, w rozumie-niu art. 12 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o *kombatan-tach*

oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

W ustawie o *świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* zapisano kombatanckie uprawnienia do leczenia. Ustawodawca kierował się przekonaniem, iż powinnością państwa wobec osób szczególnie poszkodowanych w walce o wolność i suwerenność Polski, a także wobec tych, których udziałem było przeżycie nieludzkich represji okupantów, skierowanych przeciw osobom narodowości polskiej, jest zapewnienie adekwatnej do ich potrzeb opieki zdrowotnej. Wśród osób uprzywilejowanych w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej, w ustawie wymienieni są: **inwalidzi wojenni, wojskowi oraz osoby represjonowane**, a także **małżonkowie pozostający na wyłącznym utrzymaniu inwalidów wojennych i wojskowych – wdowy/wdowcy po poległych żołnierzach i zmarłych inwalidach wojennych uprawnieni do renty rodzinnej.**

Bezpłatne zaopatrzenie w leki oznaczone symbolem RP przysługuje: **inwalidom wojennym**, ich małżonkom pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu oraz wdowom i wdowcom po poległych żołnierzach i zmarłych inwalidach wojennych, uprawnionym do renty rodzinnej, a także **osobom represjonowanym** (art. 46).

Prawo do bezpłatnych wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi oraz środków pomocniczych ustawa przyznaje **inwali-**

dom wojennym i wojskowym oraz osobom represjonowanym (art. 47).

Sprawą nadzwyczaj ważną, ułatwiającą proces leczenia i rehabilitacji niepełnosprawnym kombatan-tom jest uregulowanie w **dziale III w art. 57** ust. 2 punkt 10, stanowiące iż **ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne** finansowane ze środków publicznych inwalidom wojennym i osobom represjonowanym, udzielane są **bez** potrzeby wcześniejszego otrzymania **skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego**. Zapis ten umożliwia wykonywanie rutynowych koniecznych dla zachowania sprawności zabiegów bez zbędnej mitręgi i dodatkowego wystawiania w kolejkach.

Uważamy, iż te kilka udogodnień zapisanych w nowej ustawie o opiece zdrowotnej czyni zadość oczekiwaniom **osób represjonowanych** w zrównaniu ich w prawach do opieki z **inwalidami wojennymi i wojskowymi**.

Przepisy ustawy o *świadczeniach...* zrównują prawa osób represjonowanych z prawami inwalidów wojennych i wojskowych w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej. Dokumentami upoważniającymi do korzystania z uprawnień są odpowiednio książka inwalidy wojennego i legitymacja osoby represjonowanej.

Ustawa weszła w życie z dniem 1 października 2004 r.

Andrzej MOSSAKOWSKI
Naczelnik Wydziału
Spraw Socjalnych i Zdrowotnych

Ustawa

O świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Fragmenty)

DZIAŁ II

Świadczenia opieki zdrowotnej

Rozdział 3

Szczególne uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej

Art. 45.

1. Osobom:
 - 1) które są **inwalidami wojskowymi**;
 - 2) które doznały uszczerbku na zdrowiu w okolicznościach określonych w art. 7 i 8 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, i nie zostały zaliczone do żadnej z grup inwalidów;
 - 3) wymienionym w art. 42 i 59 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin
– przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki objęte wykazami leków podstawowych i uzupełniających.
 2. Osobom, o których mowa w ust. 1, receptę może wystawić lekarz ubezpieczenia zdrowotnego albo felczer ubezpieczenia zdrowotnego lub lekarz albo felczer nie będący lekarzem albo felczerem ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli posiada uprawnienia do wykonywania zawodu oraz zawarł z oddziałem wojewódzkim Funduszu umowę upoważniającą go do wystawiania takich recept.
- [Potwierdzeniem przysługujących uprawnień do wystawienia recepty na bezpłatne leki jest dokument potwierdzający uprawnienia – legitymacja inwalidy wojskowego – przyp. red.]*
3. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane do okazania lekarzowi albo felczerowi wystawiającemu receptę dokumentu potwierdzającego przysługujące uprawnienie.
 4. Lekarz albo felczer wystawiający receptę obowiązany jest wpisać na recepcie numer PESEL osoby, o której mowa w ust. 1.
 5. Osoba przedstawiająca receptę do realizacji jest obowiązana do okazania dokumentu, o którym mowa w ust. 3.
 6. Bezpłatne zaopatrzenie w leki osób, o których mowa w ust. 1, przysługuje do wysokości limitu, o którym mowa w art. 38 ust. 1.

Art. 46.

1. **Inwalidom wojennym, ich małżonkom** pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu oraz wdowom i wdowcom po poległych żołnierzach i zmarłych inwalidach wojennych uprawnionym do renty rodzinnej, a także **osobom**

represjonowanym, przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki spełniające łącznie następujące warunki:

- 1) oznaczone symbolem Rp w decyzji dopuszczającej do obrotu;
 - 2) wpisane do Rejestru Produktów Leczniczych Dopuszczonych do Obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Osobom, o których mowa w ust. 1, receptę może wystawić lekarz ubezpieczenia zdrowotnego albo felczer ubezpieczenia zdrowotnego lub lekarz albo felczer nie będący lekarzem albo felczerem ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli posiada uprawnienia do wykonywania zawodu oraz zawarł z Funduszem umowę upoważniającą go do wystawiania takich recept.
 3. Lekarz albo felczer wystawiający receptę obowiązany jest wpisać na recepcie numer PESEL osoby, o której mowa w ust. 1.
 4. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane do okazania lekarzowi albo felczerowi wystawiającemu receptę dokumentu potwierdzającego przysługujące uprawnienie.
 5. Osoba przedstawiająca receptę do realizacji jest obowiązana do okazania dokumentu, o którym mowa w ust. 4.

Art. 47.

1. **Inwalidom wojennym i wojskowym oraz osobom represjonowanym** przysługuje prawo do bezpłatnych wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi i środków pomocniczych na zlecenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego albo felczera ubezpieczenia zdrowotnego lub lekarza albo felczera nie będącego lekarzem albo felczerem ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli posiada uprawnienia do wykonywania zawodu oraz zawarł z oddziałem wojewódzkim Funduszu umowę upoważniającą go do wystawiania takich recept, do wysokości limitu ceny określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 4

DZIAŁ III

Zasady udzielania świadczeń opieki zdrowotnej

Art. 57.

1. Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne finansowane ze środków publicznych są udzielane na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.
2. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, nie jest wymagane do świadczeń:
 - 10) dla inwalidów wojennych i osób represjonowanych.

Podsumowanie działalności

W wyniku nieuchronnych procesów biologicznych – powiedział m.in. na posiedzeniu SPK w Kraju prezes Władysław Matkowski – liczba członków SPK wydatnie się zmniejszyła i zapewne w nieodległej przyszłości stanie przed Stowarzyszeniem problem zakończenia działalności.

7 września br. w Warszawie odbyło się, pod przewodnictwem prezesa **Władysława Matkowskiego**, posiedzenie plenarne Zarządu Głównego SPK w Kraju, na które przybyli – poza przewodniczącymi oddziałów z całej Polski – również prezesi: z Grodna – **Apoloniusz Woliński**, Wilna – **Stefan Matusiewicz** i Lwowa – **Eugeniusz Cydzik**. Gościem honorowym na posiedzeniu był prezes SPK w Wielkiej Bry-

tanii i sekretarz generalny Federacji SPK **Mieczysław Jarkowski**.

Głównym tematem spotkania było podsumowanie dotychczasowej działalności Stowarzyszenia, do którego 15 lat temu przystąpiło ponad 20 tys. osób, oraz omówienie występujących obecnie, najważniejszych problemów w jego pracy. Czternastu członków SPK w Kraju otrzymało srebrne odznaki Federacji SPK, a dwudziestu czterech – dy-

Prezes Mieczysław Jarkowski wręcza srebrne odznaki Federacji SPK. Od lewej stoją: Eugeniusz Cydzik, Apoloniusz Woliński i Stefan Matusiewicz

plomy uznania za zasługi w pracy społecznej na rzecz kolegów – kombatantów. Spotkanie zakończyło się uroczystym obiadem. **BM**

60 rocznica Akcji „Burza”

Dni Węgrowa

60 lat temu, 8 sierpnia 1944 roku, żołnierze 3 batalionu 32 pułku piechoty AK, dowodzonego przez komendanta Obwodu AK „Węgrów” mjra Zygmunta Maciejowskiego oswobodzili Węgrów. Przez trzy dni miasto żyło wolnością. Potem wkroczyła Armia Czerwona. Akowcy, którzy nie wpadli w ręce NKWD – musieli ponownie przejść do konspiracji.

Miasto nie zapomniało o swoich bohaterach. Corocznie, właśnie na początku sierpnia obchodzone są Dni Węgrowa. Starają się na nie przyjechać również ci żołnierze Polskiej Podziemnej – uczestnicy Akcji „Burza”, którym pozwala na to stan zdrowia. Jednym z takich żołnierzy jest kpt. **Jerzy Lipka**, obecnie honorowy obywatel miasta, wówczas, przed 60 laty, zastępca majora Maciejowskiego. (Jego wspomnienie o wyzwaniu Węgrowa opublikowaliśmy w „Kombatancie” nr 6-7/2004).

Apogeum obchodów przypadło na niedzielę 8 sierpnia. Przed pomnikiem na Grudziach przedstawiciele środowisk kombatanckich i oficjalne delegacje złożyli kwiaty i odczytano Apel Poległych. Wysłuchano też okolicznościowych przemówień – kpt. Lipki, prezesa węgrowskich Akowców **Wiesława Ratajskiego** i burmistrza **Jana Górskiego**. Odbyła się uroczysta sesja Rady Miejskiej.

BM

Kontynuatorzy tradycji legionowych

W 90. rocznicę niepodległościowego czynu zbrojnego Legionów Polskich prawie pięćset uczestników wzięło udział w XXXIX (a po wojnie już 24) Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej Strzelców Józefa Piłsudskiego.

Marsz odbył się na historycznej trasie Kraków–Kielce w dniach 6–12 sierpnia br. pod patronatem b. Prezydenta RP na Uchodźstwie **Ryszarda Kaczorowskiego**. Uczestnicy przybyli do Kielc 12 sierpnia. Uroczystości rozpoczęły się złożeniem kwiatów na kwaterach poległych legionistów na kieleckim Cmentarzu Wojskowym. Następnie przeszli pod figurę Najświętszej Marii Panny. Przed Pomnikiem Legionów Polskich („Czwórki Legionowej”) od-

były się uroczystości z udziałem uczestników marszu, kombatantów, mieszkańców Kielc, przedstawicieli władz państwowych, samorządowych i wojska. Przy symbolicznym Dębie Niepodległości akt erekcyjny upamiętniający 90. rocznicę czynu legionowego złożyli m.in. kanclerz Kapituły Orderu Virtuti Militari gen. **Stanisław Nałęcz-Komornicki**, prezydent Kielc **Wojciech Lubawski**, Komendant Marszu i prezes Związku Piłsudczyków **Jan Kasprzyk**. Odznaki „Kadrówki” otrzymały osoby szczególnie zasłużone dla kultywowania tradycji legionowych oraz ci uczestnicy Marszu, którzy trzykrotnie przeszli całą trasę. Najmłodszy, dziesięcioletni uczestnik otrzymał dyplom podpisany przez córkę Marszałka, **Jadwigę Piłsudską**. W asyście kompanii honorowej liczne delegacje złożyły kwiaty przed Pomnikiem „Czwórki Legiono-

Warta honorowa przed Pomnikiem Legionów Polskich

wej”. Wszyscy przeszli przed dawny Pałac Biskupów Krakowskich, gdzie odbył się Apel Poległych, oddano salwę honorową i złożono kwiaty przed tablicą upamiętniającą pobyt Józefa Piłsudskiego w tym gmachu, tu mieściła się jego kwatera główna. Komendant Jan Kasprzyk wręczył nagrody zwycięskim drużynom zawodów marszowych oraz laureatom konkursu historycznego.

KK

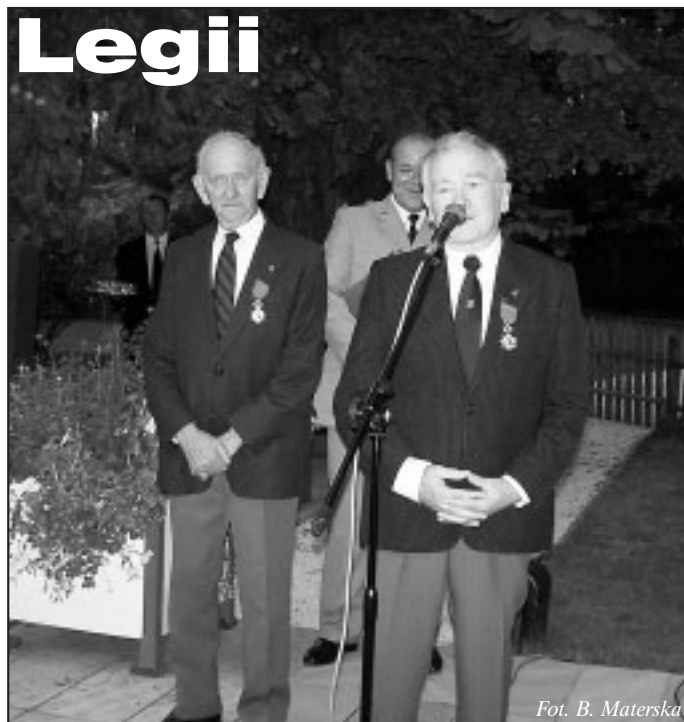
Legia Honorowa dla dwóch polskich kombatantów

Kawalerowie Legii

Płk **Jan Skowron** i płk **Ludwik Tepper** dołączyli do grona polskich kombatantów uhonorowanych francuską Legią Honorową. Uroczystość odbyła się 6 września br. w siedzibie Ambasady Republiki Francuskiej w Warszawie.

Jak pamiętamy (pisał o tym „Kombatant” nr 6-7/2004), dziesięciu polskich weteranów zostało odznaczonych Legią podczas obchodów 60. rocznicy lądowania Aliantów w Normandii. Ze względów proceduralnych w tym gronie nie znaleźli się Jan Skowron i Ludwik Tepper. Dlatego uroczystość musiała zostać przełożona.

Obaj kombatanci mają za sobą chlubną kartę walk o wolność Francji – najpierw w szeregach ruchu oporu, a potem jako żołnierze 1 Armii dowodzonej przez gen. **de Lattre de Tasigny**.

BM *Ludwik Tepper i Jan Skowron*

W punkcie informacyjnym Urzędu

Kilkadziesiąt tysięcy osób rocznie pyta o różne sprawy z zakresu działalności Urzędu. Wiele z tych pytań dotyczy orzecznictwa – przyznawania uprawnień i ich weryfikacji.

Osoba ubiegająca się o uprawnienia prawie zawsze jest przekonana o słuszności swojego wniosku i dlatego jest bardzo zbulwersowana, gdy otrzymuje pismo z Urzędu o uzupełnienie wniosku dodatkowymi dokumentami lub wręcz odmowę przyznania takich uprawnień.

Sytuacje takie – zdając sobie sprawę z niedoskonałości przepisów samej ustawy jak też niedoskonałości natury ludzkiej (wnioskodawców i weryfikatorów) – przewidział ustawodawca i dał możliwość wnioskodawcom, po otrzymaniu drugiej decyzji odmownej skierowania sprawy do Sądu Administracyjnego.

Należy jednak pamiętać, że nawet korzystny dla wnioskodawcy wyrok Sądu nie oznacza, że automatycznie po wyroku wnioskodawca otrzyma uprawnienia. Decyzja ostateczna należy, zgodnie z przepisami ustawy, do kierownika Urzędu i może ona być ponownie zaskarżona do sądu administracyjnego.

Drugą sprawą istotną w postępowaniu administracyjnym o przyznanie uprawnień wynikających z przepisów ustaw (*o kombatantach oraz innych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego z 24 I 1991 r. oraz o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich z 31 V 1996 r.*) jest znajomość tych

ustaw. Każda osoba, która spełnia wymogi obywatelstwa polskiego (ewentualnie – w przypadku ustawy z 1996 roku – także miejsca zamieszkania) może wystąpić do Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych o przyznanie uprawnień wynikających z przepisów wspomnianych ustaw. I tu zaczynają się następne problemy: o uprawnienia może wystąpić każda osoba, która posiadała lub posiada obywatelstwo polskie, lecz nie każdy obywatel Polski spełnia pozostałe warunki określone w przepisach omawianych ustaw. Wstępna selekcja wniosków rozpoczyna się na etapie udzielenia rekomendacji przez organizacje kombatanckie i stowarzyszenia osób represjonowanych. Drugi i często ostateczny etap to weryfikacja dokonywana przez Departament Orzecznictwa Urzędu. Coraz więcej jednak spraw znajduje swój epilog w Sądzie Administracyjnym. Sposób myślenia wnioskodawcy jest następujący: skoro ustawy dają takie możliwości, to spróbuję, może sędzia NSA będzie łaskawszy, przecież to tak niewiele kosztuje.

Mamy więc bardzo często do czynienia ze sprzecznymi ocenami. Z jednej strony występuje wnioskodawca przekonany o słuszności swojego wniosku i wspomagany przez organizacje kombatanckie. Z drugiej – Urząd i weryfikatorzy znający dokładnie nie tylko przepisy ww. ustaw, ale i przepisy dotyczące postępowania administracyjnego.

Z punktem informacyjnym i działem listów Urzędu kontaktują się osoby zainteresowane otrzymaniem uprawnień kombatanckich czy świadczenia pieniężnego z tytułu deportacji podczas II wojny do pracy przymusowej. Wyjaśnienia pracowników Urzędu są życzliwe i w miarę możliwości pełne, choć nieraz trudne lub niesatysfakcjonujące zainteresowanych. Szczególnie odnosi się to do informacji telefonicznych, gdzie osoba odbierająca telefon musi w miarę szybko zinterpretować podawane informacje a zainteresowani podają niekiedy niepełne fakty. Przy tym zainteresowani często denerwują się, gdy proszeni są o dodatkowe informacje dotyczące ich działalności kombatanckiej lub okresu podlegania represjom. Trudne rozmowy odbywają się także wówczas, gdy zainteresowany tylko częściowo zna obowiązujące w tym zakresie przepisy prawne lub próbuje skupić się tylko na tych fragmentach ustaw, które są dla niego korzystne. Zdarza się, że temperament zainteresowanych oraz przekonanie o słuszności swoich racji powodują, że nie zawsze jest możliwe pełne wyjaśnienie sprawy oraz uzgodnienie wspólnego stanowiska w interesujących kwestiach.

Wobec ilości udzielanych informacji są to jednak nieliczne przypadki, tym niemniej przykre zarówno dla zainteresowanych jak i pracowników Urzędu.

Wbrew panującemu przekonaniu, weryfikator nie może dowolnie interpretować przepisów ustaw (jego praca zarówno pod względem ja-

kości jak i ilości rozpatrywanych wniosków podlega stałej ocenie przełożonych). Zdarza się, że zainteresowani, w rozmowach skarżą się na poszczególnych weryfikatorów, uważając, że ten czy inny weryfikator jest stronniczy i uparty, nie daje się przekonać zainteresowanemu co do słuszności jego wniosku. Należy zatem podkreślić, iż podstawowym kryterium przyznania uprawnień jest udokumentowanie wniosku, tj. przedstawienie dokumentów lub co najmniej wiarygodnego świadka który był w tym samym czasie i okolicznościach kombatantem lub osobą represjonowaną.

Gdy do Urzędu wpłynie tak przygotowany wniosek, zaopiniowany przez organizację kombatancą lub stowarzyszenie osób represjonowanych z pewnością zostanie pozytywnie rozpatrzony. Sama weryfikacja (postępowanie administracyjne w sprawie wniosku) jest konieczna, gdyż ma na celu wyeliminowanie tych wniosków, których wnioskodawcy nie spełniają wymogów ustaw, lub – zdając sobie sprawę, że uprawnień nie otrzymają – mimo to korzystając z konstytucyjnych uprawnień z takimi wnioskami występują. W pracy Urzędu można się spotkać z listami, telefonami, czy wręcz anonimami o niesłusznym przyznawaniu uprawnień tej czy innej osobie. Jak zawsze Urząd podchodzi do takich spraw bardzo wnikliwie i sprawdza takie informacje. I choć nie da się wyeliminować do końca pomyłek w tym zakresie, to najczęściej są to informacje podawane przez „zazdrosnych czy niezyczliwych sąsiadów” a nawet bliskich krewnych i nie znajdują potwierdzenia w faktach.

Ostatnio okres oczekiwania na rozpatrzenie wniosków wydłużył się w niektórych przypadkach do sześciu miesięcy. Stało się tak po decyzji Trybunału Konstytucyjnego w 2003 r. o przywróceniu możliwości ponownego składania wniosków wynikających z omawianych ustaw. Urząd, dysponując określoną liczbą pracowników nie jest w stanie w ustawowym terminie „przebrać” kilkudziesięciu tysięcy zgromadzonych i stale napływających wniosków.

W Urzędzie podejmowane są działania, by czas oczekiwania na decyzję uległ skróceniu i już niedługo terminy rozpatrywania wniosków winny być zgodne z tymi, które przewiduje kodeks postępowania administracyjnego.

Chciałbym na koniec także zapewnić, że osoby, które zadzwonią do Urzędu na telefony informacyjne (661 81 29, 661 87 40) zawsze otrzymają rzetelną informację, spotkają się z przychylnością i pomocą.

Kazimierz KONDERAK
główny specjalista
w punkcie informacyjnym

25 kwietnia pod Wygodą k. Huszlewa, przy pomniku odbyły się uroczystości w związku z rocznicą bitwy OP Armii Krajowej „Zenona” z Niemcami pod tą miejscowością. Uroczystość została połączona z Mszą św. polową w intencji żołnierzy WIN poległych w walce z UB i NKWD w niedalekiej miejscowości Kiełbaski.

25 kwietnia w Żyrakowie została odprawiona Msza św. w intencji poległych obrońców Ojczyzny 1939 r. Następnie uczestnicy przeszli do budynku Zespołu Szkół Publicznych i obejrzeli patriotyczny występ, przygotowany przez młodzież szkolną. Uroczystości zorganizowało Koło Gminne ZKRPIBWP.

30 kwietnia w Poznaniu, w Szkole Podstawowej nr 9 im. Franciszka Witaszka odbył się uroczysty „Dzień Patrona Szkoły”. Po okolicznościowych wystąpieniach, do „Księgi Patrona Szkoły” wpisano 10 wyróżnionych uczniów. Szkoła otrzymała medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej; wręczono medal „Przyjaciel Szkoły”. Młodzież szkolna przygotowała spektakl patriotyczny.

30 kwietnia w Rzeszowie w 85. rocznicę powstania Związku Inwalidów Wojennych RP odbyło się uroczyste spotkanie Zarządu Oddziału ZIW RP w Rzeszowie z władzami miasta.

30 kwietnia we Wrocławiu, na placu przed gmachem Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego zgromadzili się parlamentarzyści, przedstawiciele władz samorządowych, harcerze, prezesi związków i organizacji kombatancich z pocztami sztandarowymi, mieszkańcy Wrocławia i Dolnego Śląska. Punktualnie o godz. 24.00 orkiestra odegrała „Odeę do radości”, a delegacja harcerska podniosła na maszt flagę Unii Europejskiej.

2 maja w Buku odsłonięto wykonaną z inicjatywy prezesa miejscowego koła ZKRPIBWP ppor. Jana Gielnika tablicę z nazwiskami osiemdziesięciu ośmiu bukowian, którzy zginęli w czasie II wojny światowej. Tablicę odsłoniły rodziny poległych. W uroczystości uczestniczyła kompania honorowa jednostki lotniczej, władze powiatu, miasta, kombatanci i młodzież szkolna.

2 maja w Kietrze, na Skwerze Sybiraków został odsłonięty i poświęcony pomnik „W hołdzie Sybirakom”. Uroczystą Mszę św. w kościele parafialnym pw. św. Tomasza odprawił ks. proboszcz Józef Gacka. Przed pomnikiem okolicznościowe przemówienie wygłosiła prezes Związku Sybiraków Kazimiera Sawicka. Na uroczystość licznie przybyli mieszkańcy Kietrza i okolicznych miejscowości, związki kombatancie ze swymi pocztami sztandarowymi oraz drużyny harcerskie.

Ciąg dalszy na str. 11

Ustawodawstwo kombatancie za granicą, podstawowe zagadnienia

Prezentujemy Państwu zapowiedziane wcześniej informacje dotyczące ustawodawstwa kombatancie za granicą. Zostały one oparte głównie na nadesłanych przez polskie placówki dyplomatyczne opracowaniach, a niekiedy także tekstach ustaw. Mimo pewnych niejasności i trudności interpretacyjnych, które napotkaliśmy, sądzimy, iż publikowane materiały oddają specyfikę rozwiązań prawnych i organizacyjnych przyjętych w wybranych przez nas krajach.

Republika Czeska

(10 mln mieszkańców, członek NATO i Unii Europejskiej)

W państwie czeskim podstawowymi aktami regulującymi prawo kombatancie są obecnie dwie ustawy. Pierwsza z 19 grudnia 1946 r. *o pełniących służbę w armii czechosłowackiej za granicą i o niektórych uczestnikach walki narodowyzwoleńczej (o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození)* za uczestników tych walk uznaje osoby, które:

1) w latach 1939–1945:

- pełniły służbę w armii czechosłowackiej, sojuszniczej lub w formacjach partyzanckich;
- działały co najmniej 3 miesiące w krajowym lub zagranicznym ruchu oporu, wymagany okres nie dotyczy poległych, rannych lub uwięzionych z terenu objętego powstaniem słowackim;
- uczestniczyły w powstaniu praskim i poniosły śmierć w boju lub zostały ciężko ranne;
- były represjonowane przez władze okupacyjne;

2) brały udział w walkach w Hiszpanii 1936–1939;

3) pełniły służbę w straży granicznej i w trakcie walk pogranicznych w 1938 r. poległy, doznały uszczerbku na zdrowiu lub zostały uwięzione.

Natomiast przyjęta 9 kwietnia 2002 r. *ustawa o weteranach wojennych (o válečných veteránech)* przyznaje specjalny status tym uczestnikom walk za Ojczyznę oraz w obronie ideałów wolności i demokracji, którzy:

- w trakcie służby w czeskich i czechosłowackich siłach zbrojnych w czasie konfliktu zbrojnego albo w międzynarodowych operacjach pokojowych doznali trwałego uszczerbku na zdrowiu lub dokonali bohaterskiego czynu;
- pełnili wymienioną służbę przez przynajmniej 30 nieprzerwanych dni;
- uzyskali status *uczestnika walki narodowyzwoleńczej* z tytułu udziału w walkach zbrojnych 1939–1945.

Realizacja obu ustaw została powierzona Ministerstwu Obrony (Ministerstvo Obrany), w którego strukturach do 2001 r. funkcjonował Urząd Wojskowy do Spraw Weteranów Wojennych i Ruchu Oporu, a obecnie działa Wydział Weteranów Biura Kadr tego Ministerstwa.

Ustawa z 1946 r. przyjęta została przede wszystkim z myślą o zdemobilizowanych żołnierzach. W związku z tym, przyznawała kombatancie

tom przywileje pierwszeństwa: zatrudnienia w przedsiębiorstwach realizujących zadania publiczne, otrzymania zgody na prowadzenie działalności rzemieślniczej, handlowej lub wykonywania wolnego zawodu oraz przyjęcia do szkół i na kursy zawodowe. Gwarantowała też prawo do przydziału lub dzierżawy majątku rolnego, zakładu rzemieślniczego albo innego majątku ruchomego i nieruchomego, pochodzącego z konfiskaty własności nieprzyjacielskiej.

Przepisy te mają dziś anachroniczny charakter, stąd też podstawowe świadczenia kombatancie określa obecnie rozporządzenie Ministra Obrony nr 7/2000. Daje ono możliwość otrzymania przez kombatantów i ofiary represji ograniczonej wysokości świadczeń finansowych na: leczenie sanatoryjne, pobyt na wczasach krajowych i zagranicznych oraz pobyt w zakładach opieki społecznej, w tym w Domach Kombatanta.

Wspomniane uprawnienia przechodzą na pozostałych po poległych lub zmarłych kombatantach: współmałżonków, konkubentów, rodziców, dzieci i rodzeństwo (dziedziczy tylko jedna osoba).

Z możliwości korzystania z przywilejów kombatanckich ustawa z 1946 r. wykluczyła osoby, które:

- pełniły służbę w armii nieprzyjacielskiej (nie dotyczy armii słowackiej) lub były członkami organizacji współpracujących z Niemcami i Węgrami, m.in. Czeskiej Ligi przeciwko Bolszewizmowi, Związku Współpracy z Niemcami i Gwardii Hlinki;
- pełniły kierownicze funkcje w prawicowych organizacjach, takich jak Słowackie Stronnictwo Ludowe Hlinki (i in.), chyba że swoje stanowisko wykorzystywały w walce o wolność;
- pełniły kierownicze stanowiska z nadania okupanta w służbach publicznych, chyba że wykorzystywały je w walce o wolność albo było to stanowisko w armii słowackiej;
- wspierały w jakiegokolwiek formie czynami lub słowami okupantów;
- są narodowości niemieckiej lub węgierskiej, chyba że nie popełniły przewinień przeciwko narodowi czeskiemu i słowackiemu lub przeciwko państwu czechosłowackiemu i dobrowolnie uczestniczyły w walce o wolność.

Obie obowiązujące w Czechach ustawy nie przewidują możliwości utraty statusu kombatanta. Nie należy przy tym jednak zapominać, że w państwie tym nie działało po wojnie zbrojne antykomunistyczne podziemie, dlatego też nie było w nim kombatantów *utrwalających władzę ludową*.

Ocenia się, że status *uczestnika walki narodowowyzwoleńczej* posiadało w 2002 r. ok. 20 tys. osób, a *weterana wojennego* ok. 7,5 tys. osób. Większość kombatantów jest członkami Czeskiego Związku Bojowników o Wolność lub Czechosłowackiej Organizacji Legionowej.

Oprac. Jan P. SOBOLEWSKI

Ciąg dalszy ze str. 9

W dniach 2-3 maja na Jasną Górę przybyli uczestnicy XV Światowej Ogólnopolskiej Pielgrzymki „Sybiraków” w roku 10. rocznicy Koronacji Cudownego Obrazu M. B. Patronki Sybiraków.

3 maja w Dębicy uroczyste obchodzono Święto Konstytucji 3 Maja. Po przemówieniach i występie miejskiej Orkiestry Dętej, Kompania Honorowa Podhalańczyków oddała trzykrotną salwę honorową. Uczestnicy przeszli na Plac Solidarności, gdzie została odprawiona Msza św. Następnie złożono wieńce przed Pomnikiem Najświętszej Marii Panny.

3 maja we Wrocławiu odbyły się uroczystości 213. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W Bazylice Mniejszej pw. św. Elżbiety Mszę św. w intencji Ojczyzny celebrował wraz z kapelanami ks. Edward Zmijewski, a homilię z okazji święta Matki Boskiej Królowej Polski oraz Konstytucji 3 Maja wygłosił ks. płk dr Jerzy Rasiak. Po Mszy św. uczestnicy udali się pod Panoramę Racławicką, by uroczystie przed Obeliskiem złożyć wieńce i wiązanek kwiatów. Uroczystości zakończył koncert Orkiestry „Viktoria” Parafii Matki Boskiej Zwycięskiej Warszawa-Rembertów.

6 maja w Poznaniu, w siedzibie Zarządu Okręgowego ZKR PiBWP na uroczystym posiedzeniu poświęconym 59 rocznicy II wojny światowej wiceprezes Zarządu Okręgu ppor. Jerzy Barełkowski został odznaczony Krzyżem Oficerskim OOP. Prezes Zarządu Okręgu płk Janusz Radłowski wręczył uczestnikom spotkania okolicznościowe dyplomy.

6 maja w Warszawie, w kościele pw. św. Aleksandra została odprawiona Msza św. w intencji żołnierzy „Parasola”, uczestniczących 6 maja 1944 roku w nieudanej akcji bojowej przeciwko szefowi warszawskiego Gestapo Walterowi Stammowi. Następnie w Alei Szu-

cha, przed tablicą upamiętniającą dziewiciu poległych Akowców złożono kwiaty. Podczas akcji zginęli: Kazimierz Kardaś „Orkan”, Stefan Królikowski „Hippek”, Stefan Santarek „Kajtek”, Jerzy Kozłowski „Kastor”, Ireneusz Szadkowski „Nałęcz”, Henryk Adamczyk „Nemo”, Jerzy Sarnowski „Polluks”, Kazimierz Urbański „Sławomir”. Bronisław Hellwig „Bruno” zmarł później w wyniku odniesionych ran.

7 maja w Mińsku Mazowieckim odbył się uroczysty capstrzyk w 59. rocznicę zakończenia II wojny światowej i zwycięstwa nad hitlerowskimi Niemcami. Po przemówieniach i modlitwie za Obrońców Ojczyzny, przeprowadzono Apel Poległych i oddano salwę honorową. Na grobach żołnierskich złożono kwiaty i zapalono znicze. Podczas spotkania kombatantów z władzami powiatu i miasta wręczono odznaczenia i awanse na stopnie oficerskie. Uroczystość uświetniły występy zespołów artystycznych.

7 maja w Opolu odbyło się spotkanie z okazji 59. rocznicy zakończenia II wojny światowej. Wojewoda opolski i dowódca 10 Opolskiej Brygady Logistycznej zaprosili kombatantów ze wszystkich związków, młodzież szkolną i harcerzy. Licznie przybyli też byli żołnierze zwodowi, przedstawiciele rządu, samorządu, parlamentu, policji i straży pożarnej. Kilkudziesięciu kombatantów zostało wyróżnionych. Decyzją prezydenta RP Krzyż Kawalerski Orderu Od-

rodzenia Polski otrzymał 89-letni por. Henryk Pflaum. Patent Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny otrzymał płk Stefan Szelka (na zdjęciu – z lewej). Piętnastu kombatantów otrzymało nominacje na wyższe stopnie wojskowe. Wręczono również odznaki „Za Zasługi dla Województwa Opolskiego”

Ciąg dalszy na str. 12

Ciąg dalszy ze str. 11

i „Za Zasługi dla ZKRPIBWP” oraz dyplomy. Uroczystości zakończono wspólnym żołnierskim posiłkiem – wyśmienitą grochówką. Spotkanie poprzedziła Msza św. w intencji żołnierzy walczących na frontach II wojny światowej.

7 maja we Wrocławiu odbyły się uroczystości upamiętniające zakończenie II wojny światowej i 85-lecie działalności ZIW RP. W Bazylice Mniejszej pw. św. Elżbiety Mszę św. w intencji Ojczyzny i inwalidów wojennych celebrował ks. prałat płk dziekan wojsk lądowych Sławomir Żarski. Uczestnicy złożyli wieńce i wiązanki kwiatów na Cmentarzu Żołnierzy Polskich na Oporowie, a następnie na Cmentarzu Oficerów Armii Radzieckiej. W sali Klubu ŚOW odbyła się uroczysta akademia z ceremoniałem wojskowym. 29 kombatantów otrzymało nominacje, 20 osób – replikę wpisu do Księgi Zasłużonych Aktywistów ZIW RP Okręgu Wrocławskiego, a 80 kombatantom wręczono Patenty Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny.

8 maja w Brzegu z okazji 59. rocznicy zakończenia II wojny światowej w kościele pw. Miłosierdzia Bożego odprawiona została Msza św. w intencji Ojczyzny. Przed pomnikiem poświęconym mjr. Henrykowi Sucharskiemu odbył się Apel Poległych, a kompania WP oddała salwę honorową. Kwiaty i wieńce przed pomnikiem złożyli m.in. przedstawiciele władz samorządowych, delegacje organizacji kombatanczkich, harcerzy, policji, straży pożarnej i szkół.

8 maja w Dąbrowie Chełmińskiej obchodzono 59. rocznicę zakończenia II wojny światowej. W kościele spotkali się kombatanci, którzy modląc się, dziękowali Bogu za ocalenie życia w walkach II wojny światowej. Mszę św. w intencji kombatantów celebrował Tadeusz Myszk. U stóp pomnika poświęconego pomordowanym w roku 1939 złożono wiązanki kwiatów i zapalono znicze. Organizatorem uroczystości był Zarząd Gminny ZKRPIBWP z Dąbrowy Chełmińskiej.

8 maja w Łodzi, na placu przed Pomnikiem Pękniętego Serca Matki w Parku Promienistych, odbyły się uroczyste obchody Święta Represjonowanych Dzieci Wojny. Po okolicznościowych przemówieniach, złożono wieńce i kwiaty przed Pomnikiem.

8 maja w Poznaniu delegacje władz, organizacji kombatanczkich, jednostek wojskowych, instytucji i żołnierzy złożyły kwiaty pod obeliskiem poświęconym ponad pięciu tysiącom poległych żołnierzy Armii Radzieckiej, przed pomnikiem poświęconym stu poległym poznaniakom – Cytadelowcom oraz na kwaterze Wspólnoty Brytyjskiej.

8 maja w Warszawie, przed tablicą poświęconą pamięci harcmistrza Floriana Marciniaka, pierwszego Naczelnika Szarych Szeregów odbył się uroczysty Apel w 60. rocznicę Jego śmierci w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen.

8 maja w Zwierzyńcu, w Kościele Garnizonowym Armii Krajowej odbył się doroczny Zjazd Stowarzyszenia Dzieci Ofiar Wojny Ziemi Zamojskiej. 8 maja – dzień zakończenia II wojny światowej jest świętem statutowym Stowarzyszenia. Po uroczystej Mszy św., delegacje złożyły wieńce i kwiaty pod Tablicą Pamięci Narodowej w kościele oraz przed pomnikiem upamiętniającym ofiary hitlerowskiego obozu przejściowego w Zwierzyńcu.

9 maja w Garbowie z inicjatywy Zarządu Gminnego ZKRPIBWP w rocznicę zakończenia II wojny światowej w kościele parafialnym została odprawiona Msza św. koncelebrowana w asyście poczty sztandarowego w intencji zmarłych kombatantów i podopiecznych oraz o zdrowie żyjących i błogosławieństwo Boże w rodzinach.

9 maja w Uniejowicach k. Złotoryi szczególnie uroczystości obchodzono Dzień Zwycięstwa na terenie prywatnego Muzeum Ludowego Wojska Polskiego i Pamiątek po Armii Radzieckiej im. płk. Ludwika Polańskiego. Licznie przybyli dolnośląscy członkowie Związku Żołnierzy LWP, Stowarzyszenia Współpracy Polska – Wschód i wrocławskiego Klubu Weteranów Lewicy. Liczna grupa aktywistów Związku Żołnierzy LWP została odznaczona medalami „Za Zasługi dla Obronności Kraju”, „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”

oraz odznakami „Zasłużony dla Związku Żołnierzy LWP”, „Zasłużony dla Stowarzyszenia Kawalerów Orderu Wojskowego Krzyża Grunwaldu”, a także medalami „Za Zasługi dla Pożarnictwa”. Część oficjalną zakończyło złożenie wieńców i wiązanek kwiatów przed pomnikami dowódców LWP – marszałka K. Rokossowskiego i gen. K. Świerczewskiego. Następnie odbył się VI Festiwal Piosenki Żołnierskiej.

9 maja w Warszawie, w kościele św. Jacka została odprawiona uroczysta Msza św. w intencji męczenników ponarskich i ofiar II wojny światowej. Msza św., koncelebrowana przez ks. Stanisława Małkowskiego, zakończyła się odśpiewaniem hymnu „Boże, coś Polskę”. Następnie kombatanci złożyli kwiaty w kościele przed tablicą ponarską. Uroczystość uświetnił koncert chóru „Polonia”, który zaprezentował pieśni patriotyczne i kresowe.

10 maja w Piotrkowie Trybunalskim odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Dokument Filmowy i Telewizyjny” pod patronatem byłego Prezydenta RP na Uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego.

11 maja w Bydgoszczy, w Zespole Szkół nr 19 odbyła się uroczystość z okazji 30. rocznicy nadania imienia „Synów Pułku” Szkole Podstawowej nr 25. Uroczysty apel na boisku szkolnym rozpoczął się z udziałem uczniów i pedagogów oraz zaproszonych gości, wśród których byli kombatanci, przedstawiciele władz miasta i kuratorium. Po zakończeniu oficjalnej części goście zwiedzili wystawy przygotowane przez uczniów szkoły. Po zakończeniu uroczystości w sali gimnastycznej odbyły się występy uczniów i pokazy tańca.

12 maja w Pułtusku, w Sali Senatu Wyższej Szkoły Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora odbyła się konferencja naukowa „Powstanie Warszawskie”.

12 maja w Warszawie z okazji 15. rocznicy nadania Szkole Podstawowej nr 109 imienia Batalionów Chłopskich odbyła się uroczystość poświęcona Patronowi Szkoły. Po wprowadzeniu sztandaru, odśpiewaniu hymnu narodowego i przemówieniach dostojnych gości, młodzież zaprezentowała program artystyczny „Białe orle nad Ojczyznę naszą czuwaj”, który nagrodzono długimi oklaskami. Wręczono

Ciąg dalszy na str. 25

Prezydent Aleksander Kwaśniewski przed kompanią reprezentacyjną Wojska Polskiego

Przemówienie Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego

wyłoszone z okazji 65. rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz Dnia Weterana Wieluń, 1 września 2004 r. (fragment)

Postawa polskich żołnierzy w czasie drugiej wojny światowej godna jest najwyższego podziwu. Oni nigdy nie złożyli broni. Walczyli od jej pierwszego do ostatniego dnia. Na różnych frontach, na rodzimej i obcej ziemi. Pod Narwikiem, we Francji, w bitwie o Anglię, pod Tobrukiem, Lenino, Monte Cassino, w Normandii, Holandii i Belgii, w bitwie o Wał Pomorski i o włoską Bolonię, wreszcie uczestnicząc w zdobyciu Berlina. Wielki dług wdzięczności ma Rzeczpospolita wobec swoich obrońców. Dług, który trudno spłacić, bo nie można zwrócić utraczonych lat, nie da się wskrzesić najbliższych ani też zmienić biegu ludzkich losów. Wyrażam Wam, Czcigodni Kombatanci, wielkie uznanie za chwałę, jaką na zawsze okryliście mundur żołnierza polskiego. Dziękuję za Wasz trud i prze-

laną krew. Kląnam się nisko prochom Waszych współtowarzyszy, którzy na ołtarzu Ojczyzny złożyli największą ofiarę – własne życie. Przywołuję pamięć o tysiącach polskich oficerów i żołnierzy zamordowanych w Katyniu, Miednoje i Charkowie; zamęczonych w drodze na daleką, nieludzką ziemię – na rozległe syberyjskie bezdroża i w gorące stepy Kazachstanu. Słowa ogromnego szacunku kieruję do wszystkich tych, których nie złamał terror okupantów, którzy przetrwali jenieckie i koncentracyjne obozy, wywózki do przymusowej pracy, deportacje. Jestem bardzo rad, że w dzisiejszej uroczystości ramię w ramię uczestniczą przedstawiciele najważniejszych związków i stowarzyszeń weteranów drugiej wojny światowej. Jest rzecz, która nas wszystkich łączy: umiłowanie Ojczyzny. (...)

Prezydent Aleksander Kwaśniewski z rzygrafem przedstawiającym orla z Cmentarza Polskiego na Monte Cassino, który otrzymał od Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczycy”

Kombatanckie poczty sztandarowe przemarszerowały przed trybuną honorową

UCHWAŁA Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 27 sierpnia 2004 r.

„PAMIĘĆ I ODPOWIEDZIALNOŚĆ” w 65. Rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej

W 65. rocznicę wybuchu II Wojny Światowej Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wzywa do szczególnego szacunku dla prawdy historycznej i przeciwstawienia się próbom rozmywania odpowiedzialności Niemiec i Związku Sowieckiego za wywołanie II Wojny Światowej i popełniane w jej czasie zbrodnie, i zniewolenie narodów, i deportacje, i podział Europy.

Polska, która jako pierwsza oparła się agresji Niemiec hitlerowskich i poniosła ogrom ofiar w czasie II Wojny Światowej, ma szczególne prawo do upominania się o respekt dla prawdy historycznej jako fundamentu sprawiedliwości i solidarności w Europie. W imię pamięci o ofiarach II Wojny Światowej Sejm Rzeczypospolitej Polskiej apeluje do wszystkich instytucji i państw Unii Europejskiej o szacunek dla tych wartości w imię dobra pokojowej współpracy narodów europejskich.

Oczekujemy od Niemiec uznania raz na zawsze odpowiedzialności za całość skutków agresji na Polskę i wynikających z tego prawnych konsekwencji.

1 września w Wieluniu

Centralne obchody 65. rocznicy wybuchu II wojny światowej i Dnia Weterana odbyły się w Wieluniu, który był pierwszym miastem zbombardowanym przez niemieckie lotnictwo podczas II wojny światowej.

1 września 1939 roku zginęło 1200 mieszkańców 16-tysięcznego wówczas miasta. Wieluń został zniszczony w 70%. Dla upamiętnienia tego ataku Prezydent RP **Aleksander Kwaśniewski** tuż przed rozpoczęciem centralnych uroczystości odsłonił w ruinach fary tablicę pamiątkową, na której widnieje napis: *1 września, atakiem niemieckiej Luftwaffe na Wieluń rozpoczęła się II Wojna Światowa.*

Przemawia prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Kraju Władysław Matkowski; obok na trybunie honorowej siedzą m.in. prezydent Aleksander Kwaśniewski i minister Jan Turski

Na uroczystości do Wielunia przybyły liczne delegacje środowisk kombatanczkich – malowniczy wieluński rynek wypełnił się zielenią mundurów i barwami pocztów sztandarowych, zaś na trybunie honorowej zasiedli obok Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, parlamentarzyści, przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej, delegacje z innych miast polskich, czeskich i niemieckich. Urząd do Spraw Kombatantów

Kombatanci na rynku w Wieluniu

i Osób Represjonowanych reprezentowali minister **Jan Turski** oraz jego zastępca wiceminister **Jerzy Kozłowski**.

Starosta wieluński **Mieczysław M. Łuczak** witając przybyłych na uroczystość kombatantów i zaproszonych gości podkreślił m.in., iż to *historia zadecydowała o tym, że uroczystości odbywają się w tym mieście...* Natomiast Burmistrz Wielunia **Mieczysław Majcher** przypomniał niektóre epizody z dawnej i współczesnej historii miasta.

Po swoim wystąpieniu do zebranych na wieluńskim rynku, Prezydent Aleksander Kwaśniewski uhonorował licznych kombatantów aktami mianowania na I stopień oficerski oraz wręczył wysokie odznaczenia państwowe (listę odznaczonych zamieszczamy na stronie 21). W imieniu kombatantów głos zabrał – prezes SPK w Kraju **Władysław**

Matkowski. (Tekst wystąpienia publikujemy na stronie 19).

Na zakończenie uroczystości Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski przyjął z rąk prezesa Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczczy” **Tadeusza Czerkawskiego** szczególny upominek – ryngraf przedstawiający orła z Cmentarza Polskiego na Monte Cassino.

* * *

Stadko białych gołębi zataczało coraz szersze kręgi nad rynkiem, wysoko ponad głowami kombatantów i mieszkańców Wielunia – niewielkiego miasta, które stało się istotną częścią Wielkiej Historii.

Ewa DUMIN

Fot. Katarzyna KĘPKA

Minister Jan Turski (pierwszy z lewej) z kombatantami po oficjalnej części uroczystości

Obelisk upamiętniający ofiary nalotu Luftwaffe na Wieluń

Mimo nie najlepszej pogody, do Zegrza zjechała liczna grupa gości ze wszystkich środowisk kombatanckich

Zegrze – 4 września 2004 roku

Spotkanie Weteranów

Ponad stu kombatanatów przyjechało w sobotę, 4 września br. do Zegrza pod Warszawą, by uczcić Dzień Weterana. Po oficjalnych państwowych uroczystościach w Wieluniu, na Westerplatte i w Warszawie, które odbyły się 1 września, obchody w Zegrzu miały charakter typowo kombatancki – na terenach Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki kierownik Urzędu **Jan Turski** i jego zastępca **Jerzy Kozłowski** gościli delegacje związków, stowarzyszeń i środowisk kombatanckich z całej Polski oraz przedstawi-

cieli terenowych rad kombatanckich i pełnomocników wojewodów. Głównym punktem uroczystości było uhonorowanie kombatanatów odznaczeniami i mianowanie ich na wyższe stopnie wojskowe. Po raz pierwszy wręczone zostały Krzyże Zesłańców Sybiru – z rąk ministra Turskiego otrzymało je sześcioro Sybiraków, którzy na tę uroczystość przyjechali z różnych miast – z Wałcza, Łodzi, Krakowa, Elbląga i Gorzowa Wielkopolskiego.

Po części oficjalnej, w swobodnej atmosferze, na wolnym powietrzu

była okazja do rozmów, wspomnień z lat wojennych, towarzyskich spotkań, które urozmaicił pokaz żołnierskiej sprawności i defilada Kompanii Reprezentacyjnej Wojsk Lądowych. Żołnierskie melodie grała wojskowa orkiestra. Zgromadzeni kombataneci mieli też okazję do zwiedzenia bazy szkoleniowej Centrum. Mogli również spróbować potraw przyrządzonych przez żołnierską kuchnię polową.

Bożena MATERSKA
Fot. Jolanta ADAMSKA

Między innymi obecny był także prezes Ogólnokrajowego Stowarzyszenia Kombatanatów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie **Zygmunt Korwin-Sokołowski** (siedzi jako pierwszy w drugim rzędzie)

Na stopień podpułkownika nominowany został m.in. **Woldenbergczyk Witold Domański** (pierwszy z lewej)

Jednym z najstarszych uczestników spotkania był kpt. **Zenon Jankowski**, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920 r.

Słowa kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Turskiego

skierowane do uczestników spotkania w Zegrzu
(fragment przemówienia)

Szanowne Panie i Panowie
– Prezesi związków
i stowarzyszeń kombatanckich!

Drodzy Kombatanci
– Weterani walki
o niepodległą Polskę!

Szanowni Goście!

Witam Państwa bardzo serdecznie na tradycyjnym spotkaniu z okazji Dnia Weterana. Święto, mimo że obchodzone dopiero siedem lat, wpisało się już na trwałe w kalendarz. Jest to dzień, w którym współcześni Polacy oddają hołd obrońcom Ojczyzny, ludziom którzy nie wahali się – gdy przyszła taka potrzeba – złożyć najwyższą ofiarę. Jesteście Państwo tymi, którzy – nie szczędząc życia i zdrowia na polach walki zbrojnej, w formacjach Wojska Polskiego, armii sojusznicznych, a także w podziemnych

organizacjach niepodległościowych – służyli Rzeczypospolitej.

W imieniu rodaków oraz rządu chylę przed wami czoło w podziękowaniu za trud i poświęcenie.

Dzień Weterana jest też momentem, kiedy wspominamy wszystkich tych, którzy walcząc o Polskę zginęli na polach bitew. Pamiętamy bohaterów uczestników wojny obronnej 1939 roku, tych którzy oddali życie w Narwiku i Tobruku, polegli w Bitwie o Anglię, na polach Lenino czy stokach Monte Cassino, tych, którzy walczyli na Wale Pomorskim i zdobywali Berlin. W sześćdziesiątą rocznicę akcji „Burza” i Powstania Warszawskiego szczególnie czcimy pamięć poległych żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego. Oddajemy także dzisiaj hołd ofiarom hitlerowskich oraz stalinowskich obozów zagłady i katowni.

Niezłomność i poświęcenie, z jakim polski żołnierz bił się na wszystkich frontach, a także w okupowanym kraju – przeszły do legendy. Niestety, zakończenie II wojny światowej, jakie dokonało się w Europie w 1945 roku dla wielu Polaków nie oznaczało końca walki o niepodległość Ojczyzny. Wielu z nich zapłaciło za to życiem. (...)

Drodzy Kombatanci!

Wszystkim Państwu obecnym na dzisiejszej uroczystości – a za Waszym pośrednictwem wszystkim polskim kombatantom w kraju i za granicą – składam wyrazy najgłębszego szacunku oraz życzenia zdrowia, wielu sił i długich lat życia. Niech poczucie dobrze wypełnionego obowiązku wobec Ojczyzny będzie źródłem Waszej satysfakcji i radości. (...)

Kombatanci uhonorowani zostali wysokimi odznaczeniami państwowymi. Wręczał je minister Jan Turski. Pierwszy z prawej Jan Kreusch, następnie Leon Dąbrowski i Eugeniusz Rybałko.

Grupa Sybiraków odznaczonych Krzyżem Zesłańców Sybiru. Wśród nich minister Jan Turski

Dzień Weterana w Krakowie

Kombatanci razem...

W Krakowie odbyła się wspólna uroczystość kombatancka związana z 65. rocznicą wybuchu II wojny światowej. Delegacja wszystkich organizacji złożyła jeden wielki wieniec przy pomniku Armii „Kraków” na Cmentarzu Rakowickim.

Odpowiadając na pytania, o to, jak udało się doprowadzić do takiej jedności kombatantów – rzecznik Komitetu Organizacyjnego Dnia Weterana, powstaniec warszawski **Józef Kossobudzki-Orłowski** wyjaśniał: – *By uniknąć niepotrzebnych kłótni wystąpiliśmy do dowódcy 2 Korpusu Zmechanizowanego, by przyjął na siebie rolę organizatora uroczystości. To wygasilo spory.*

Tak więc 1 września w Krakowie, ponad 900 weteranów Września 1939 i innych szlaków bojowych II wojny światowej wspólnie uczciło pamięć poległych towarzyszy broni – żołnierzy Rzeczypospolitej. Organizatorami tegorocznych obchodów Dnia Weterana byli: komitet złożony z przedstawicieli 14 organizacji kombatanckich

zrzeszających kombatantów z Krakowa i Małopolski, któremu przewodniczył płk w st. sp. **Julian Zięba** oraz gen. broni **Mieczysław Bieniek** – dowódca 2 Korpusu Zmechanizowanego, władze miasta Krakowa i województwa Małopolskiego. Z ich inicjatywy wszyscy mieszkający w Małopolsce weterani Września 1939 r. otrzymali pamiątkowe medale oraz dyplomy. Tego dnia odbyła się uroczysta Msza święta w katedrze wawelskiej. Po Apelu Poległych i złożeniu wieńców przed pomnikiem Armii „Kraków” na terenie koszar 16 batalionu powietrzno-desantowego odbyła się uroczysta akademicka z udziałem najwyższych władz miasta i województwa. Przemawiając w imieniu zebranych weteranów dr **Dionizy Smyk** po-

Fot. Sekcja Inf. -Pras. 2KZ

Uroczystości przy Pomniku Armii „Kraków” na Cmentarzu Rakowickim

wiedział m.in.: – *zapewnienie poetki Olgi Berghala – dedykowane bohaterom II wojny światowej, aby „Nikt nie został zapomniany i nic nie zostało zapomniane” odnosi się do pokolenia, które przeżyło kataklizm II wojny – by każdy heroizm i szlachetność czy prawda były przez historyków i publicystów opiewane i kultywowane, a każda nikczemność i zbrodnia – potępiane.* Nawiązując zaś do problematyki stosunków polsko-niemieckich – mówił: *pojednanie możliwe jest w prawdzie, w pełnej prawdzie o historii, choć często bardzo bolesnej. (...)* ED

Weterani polsko-litewskich walk na Wileńszczyźnie podpisali deklarację pojednania

Pojednanie w Wilnie

2 września br. w Wilnie, po 65 latach, jakie upłynęły od wybuchu II wojny światowej, polscy partyzanci z Armii Krajowej oraz byli żołnierze Litewskiego Korpusu Miejsowego (Lietuvos Vietine Rinktine – pod wodzą generała Povilasa Plechaviciusa, utworzonego pod auspicjami okupujących Litwę Niemców), którzy na początku maja 1944 r. toczyli krótką, bo zaledwie dziesięciodniową, lecz intensywną wojnę na Wileńszczyźnie – wreszcie się pojednali.

Akt Pojednania został podpisany w obecności prezydenta Litwy **Valdasa Adamkusa** i premiera **Algirdasa Brazauskasa**. Polskie władze reprezentował minister w Kancelarii Prezydenta RP **Andrzej Majkowski**. W deklaracji pojednania czytamy między innymi: *Minęło 60 lat od momentu, gdy byli-*

śmy wrogami, i dziś stwierdzamy, że historia rozwiązała już wszystkie problemy, z powodu których walczyliśmy jedni przeciw drugim. (...)

Podczas wojny byliśmy po przeciwnej stronie barykady. Tak nie powinno się stać, ale historii nie zmienimy. Dziś żyjemy we wspólnej Europie, gdzie Litwa i Polska są wolne i nie-

*podległe. O taką Europę walczyliśmy. Nadszedł więc czas na pojednanie z litewskimi żołnierzami – powiedział m.in. podczas ceremonii podpisania Aktu Pojednania **Wacław Pacyna**, przewodniczący Klubu Kombatantów Armii Krajowej na Litwie.*

W komentarzach prasowych dotyczących tego niezwykle ważnego, bo wykraczającego poza wymiar stosunków polsko-litewskich, wydarzenia podkreśla się, iż ma ono głęboką, moralną wymowę. Oznacza bowiem, iż obie strony potrafiły zrezygnować z wzajemnych oskarżeń i przebaczyć sobie wyrządzone krzywdy. W Wilnie spełniło się to, co przez dziesiątki lat wydawało się niemożliwe – ręce wyciągnięto do zgody...

ED

65. rocznica powstania Służby Zwycięstwu Polski

Dzień Polskiego Państwa Podziemnego

„Dzisiejsze Święto Polskiego Państwa Podziemnego jest hołdem dla wszystkich jego obywateli, którzy podjęli walkę przeciw niemieckiej i sowieckiej przemocy i w tej walce zginęli” – powiedział 27 września podczas uroczystego spotkania w Sejmie były Prezydent RP na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski. W przeddzień rocznicy w Archikatedrze Św. Jana Chrzciciela Prymas Polski kardynał Józef Glemp odprawił w ich intencji Mszę św.

Uroczystość w Sejmie zgromadziła około dwustu żołnierzy Armii Krajowej. Po krótkim przywitaniu wygłoszonym przez wicemarszałka Kazimierza

Fot. B. Materska

27 września wieczorem przed Pomnik Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej przybyli kombataneci i harcerze. Po części oficjalnej, w której przemawiali prezydent miasta Lech Kaczyński i prezes ŚŻŻAK Stanisław Karolkiewicz, odczytano Apel Poległych i złożono wieńce. Potem odbył się uroczysty koncert

Ujazdowskiego i przemówieniu Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego, gen. dyw. Tadeusz Bałachowicz w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego wręczył weteranom wysokie odznaczenia państwowe. Za wybitne zasługi dla niepodległości Polski oraz za pracę w organizacjach kombatanckich uhonorowano dwadzieścia jeden osób. Listę odznaczonych publikujemy na str. 21. (oprac. B.M.)

Przemówienie b. Prezydenta RP na Uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego

(fragment)

Szanowni Państwo,

Po Kampanii Wrześniowej 1939 roku Naród Polski nie pogodził się z przegraną na wojennych frontach. Szukał odwetu na wrogach, którzy podstępnie najechali nasz kraj. 27 września, jeszcze w czasie walk, powstała w Warszawie z rozkazu Naczelnego Wodza tajna organizacja wojskowa – Służba Zwycięstwu Polski. Przekształcona w Związek Walki Zbrojnej, a później w Armię Krajową, była integralną częścią Polskich Sił Zbrojnych, odtwarzanych na Zachodzie przez konstytucyjny Rząd Rzeczy-

pospolitej. Stała się podwaliną i zbrojnym ramieniem Podziemnego Państwa Polskiego. Jej podstawa polityczna i formalna była w sensie prawnym o wiele mocniejsza od struktur ruchu oporu we Francji, Jugosławii czy Włoszech. Tak więc od samego początku Polskie Podziemie miało ustaloną hierarchię i ściśle ramy swego działania.

Dzisiaj, w 65 rocznicę utworzenia struktur konspiracyjnych w kraju, przypominamy fenomen istnienia w okupowanej Polsce Państwa Podziemnego, kierowanego przez delegatów Rządu Rzeczypospolitej, począt-

kowo z Francji, a później z Wielkiej Brytanii. To Państwo jednoczyło Polaków, istniało w sercach i duszach Narodu, a jego ramy formalne, tak trudne do określenia w okupacyjnej rzeczywistości, wyznaczały nie tylko urzędowe dokumenty legalnej polskiej władzy działającej w konspiracji, ale przede wszystkim społeczna chęć zjednoczenia się przeciw wrogom. Ludzie podziemia zahartowali się w twardej szkole przeciwności losu. Nie mieli bazy zapewniającej bezpieczeństwo, nie mieli przewagi technicznej ani też metody skutecznego zabezpieczenia przed represjami wroga. Ich udziałem było poświęcenie, ryzyko, a niekiedy i szyderstwo, nawet ze strony swoich. Dewizą Podziemia stały się słowa Józefa Piłsudskiego, twórcy wojska II Rzeczypospolitej, z której wywodzili się założyciele konspiracyjnych Sił Zbrojnych: „Być zwyciężonym, a nie ulec – to zwycięstwo”. (...)

Fot. B. Materska

Sala Kolumnowa Sejmu. Siedzą od lewej: przewodniczący Rady Naczelnej ŚŻŻAK i przewodniczący Rady Kombatantkiej dr Jerzy Woźniak (który prowadził spotkanie), prezes Zw. Powstańców Warszawskich Zbigniew Ścibor-Rylski, Kanclerz Kapituły Orderu Wojennego *Virtuti Militari* gen. bryg. Stanisław Nałęcz-Komornicki, członek Rady Naczelnej ŚŻŻAK Emilia Bugajska, wiceprezes ŚŻŻAK Bolesław Lisowski oraz prezes Klubu Kawalerów Orderu Wojennego *Virtuti Militari* Stefan Starba-Baluk

Fot. B. Materska

Sala Kolumnowa Sejmu. Prezydent Ryszard Kaczorowski w rozmowie z marszałkiem Wiesławem Chrzanowskim. Obok prezes Stanisław Karolkiewicz

Fot. B. Materska

Dzień Polskiego Państwa Podziemnego został ustanowiony uchwałą Sejmu RP w 1998 roku. Podczas uroczystości przed Pomnikiem na ul. Wiejskiej stanęli żołnierze Armii Krajowej – najliczniejszej podziemnej armii w okupowanej Europie, zbrojnego ramienia Polskiego Państwa Podziemnego

Wystąpienie Prezesa SPK w Kraju Władysława Matkowskiego

na uroczystości Dnia Weterana
1 września 2004 r. w Wieluniu

Panie Prezydencie,
Szanowni Państwo,
Drogie Koleżanki
i Koledzy Kombatanci

Wszyscy, uhonorowani dzisiaj odznaczeniami państwowymi i oficerskimi nominacjami, należymy do pokolenia, którego młodość – najpiękniejsze lata życia – przypadły na najtragiczniejszy okres w dziejach Narodu i Państwa Polskiego.

65 lat temu, w scenerii złotej polskiej jesieni, runął nagle świat, w którym wyrosliśmy, który kochaliśmy. Pod ciosami dwóch najeźdźców legły w gruzach struktury państwowości polskiej, stanowiącej ostoję ładu społecznego i bezpieczeństwa obywateli. Od tej chwili każda zbrodnia popełniona na narodzie polskim, każde bezprawie stało się bezkarne, a najeźdźcy ze zbrodniczym okrucieństwem z bezkarności tej korzystali. Stało się wówczas jasne, że walka o odzyskanie suwerennej państwowości polskiej jest kwestią życia i śmierci, że musi być prowadzona choćby za cenę najwyższych poświęceń.

Gorzki smak wrześniowej klęski łągodziła duma, że kraj nasz, jako pierwszy powiedział „nie” hitlerowskiemu szantażowi, „nie” obłąkańczej ideologii wyższej rasy i przestrzeni życiowej dla narodu panów. Byliśmy dumni, że Polska przeciwstawiła się potędze, która wielu silniejszych od nas porażała obezwładniającym strachem. Sprawiał nam głęboką satysfakcję fakt, że Polska podjęła narzuconą walkę z woli całego – zjednoczonego jak nigdy w tysiącletniej historii – narodu i że naród ten, w toku wojennych zmagania, wykazał niebywałą ofiarność, solidarność i psychiczną odporność, ani przez chwilę

nie dopuszczając myśli o kapitulacji. Wśród kiru narodowej żałoby nowego blasku nabrały słowa Wolność i Niezawisłość.

Wiele przymiotów społeczeństwa polskiego lat wojny godnych jest najwyższego uznania, ale szczególną rolę odgrywała solidarność społeczna, bez której walka z wrogiem byłaby niemożliwa. Dla wielu ludzi mojego pokolenia, poczucie społecznej solidarności, zwłaszcza to wyniesione z lat wojny, zachowało znaczenie w całym późniejszym życiu. Ci, którzy w służbę społeczną na rzecz kolegów – kombatantów zaangażowali się w sposób szczególny, dziś zostali zaszczytnie wyróżnieni.

Warto także przypomnieć, że w latach okupacji niezawodnym kryterium oceny postaw i działań ludzkich było pojęcie honoru, lub – traktowane na równi – poczucie godności narodowej. Nikt nie miał wtedy wątpliwości, co jest zgodne z poczuciem honoru a co hańbi. Moje pokolenie, także po wojnie przez długie lata swojego życia, z respektem odnosiło się do tego kryterium. Sens nadanych nam dzisiaj odznaczeń traktujemy jako swoisty certyfikat, potwierdzający że przeszliśmy przez to długie i często nadmiernie urozmaicone życie, nie uwłaczając godności obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to ogromna satysfakcja u schyłku naszych dni.

Obchodzimy dzisiaj, ustanowiony przez Sejm, Dzień Weterana.

Dzisiaj rozpoczyna się także nowy rok szkolny. To niemal symboliczna zbieżność. Korzystam z niej, by najmłodszemu pokoleniu Polaków powiedzieć: Strzeżcie wspólnego dobra, jakim jest suwerenne Państwo Polskie. Od jego siły i prestiżu zależy także wasza osobista pomyślność.

Wspomnienie

Wrześniowe dni

Są w moim życiu daty i wydarzenia, które w szczególny sposób wyryły ślady w pamięci. Należy do nich przede wszystkim wrzesień 1939 roku.

Na front trafiłem jako zawodowy wojskowy – od 1932 r. służyłem w 17 Gnieźnieńskim Pułku Artylerii Lekkiej, wchodzącym w skład 17 Dywizji Piechoty, pułku o bogatej tradycji walk z okresu I wojny światowej.

W czerwcu 1939 r., rozkazem dowódcy pułku, wraz z moim dowódcą por. **Kowalczykiem**, zostałem oddelegowany do grupy topografów zorganizowanej na szczeblu Armii Poznań do zadań topograficznych w rejonie prac fortyfikacyjno-obronnych Żnina – przedmieścia Koła. (...) 26 sierpnia grupa została rozwiązana i żołnierze zostali wezwani z powrotem do macierzystej jednostki znajdującej się na zapasowych stanowiskach na zachód od Gniezna.

Po powrocie i zameldowaniu się wróciłem na swoje stanowisko zastępcy dowódcy plutonu. Mój pododdział zakwaterowany był w gospodarstwie niemieckim. Gospodarze nie ukrywali wrogości. Ujawnili ją w pełni w dniu wybuchu wojny. Rano, podczas przelotu samolotów niemieckich nad naszym ugrupowaniem, z pobliskiego zagajnika, za pomocą luster, przekazywali sygnały lokalizacyjne. Aresztowani i osadzeni w więzieniu w Gnieźnie – jak się dowiedziałem po wojnie – wypuszczeni po wkroczeniu rodaków, brali odwet na Polakach.

3 września rozpoczęliśmy odwrót w kierunku Września – Konin – Kutno bez styczności z nieprzyjacielem, nękanymi natomiast nalotami lotniczy-

mi. (...) W oznaczonym dniu dywizja zajęła rejon w okolicach Kutna, po czym otrzymała zadanie odbicia z rąk niemieckich Łęczycy oraz osiągnięcia południowego brzegu Bzury. (...)

Łęczycza kilkakrotnie przechodziła z rąk do rąk i w czasie tych walk uległa znacznemu zniszczeniu.

Po opanowaniu miasta dywizja, przy wsparciu artylerii, opanowała silnie bronioną przez Niemców miejscowość Góra Świętej Małgorzaty i kilka innych osad. W czasie tych

Wrzesień 1939. Zwiad. Od lewej autor wspomnień

walk, 11 i 12 września znaczne sukcesy odniósł drugi dywizjon artylerii lekkiej w walce z czołgami, a szczególnie szósta bateria, będąca moją macierzystą jednostką, dowodzona przez kpt. Głowackiego (...).

Powodzenie dywizji wykorzystano do dalszego natarcia w bardzo trudnym, otwartym terenie, w kierunku Modlin – Celestynowo. (...)

W dniach 13 i 14 września walki zostały przerwane. Zmieniła się sytuacja na froncie i poszczególne jednostki 17 Dywizji Piechoty otrzymały rozkaz wycofania się nad Bzurę, dokonania przegrupowania i kontynu-

owania natarcia na Sochaczew, celem otwarcia siłą drogi odwrotu do Warszawy. O zmroku, 15 września, pułki piechoty 17 Dywizji rozpoczęły marsz w kierunku wschodnim i w godzinach rannych, nazajutrz, osiągnęły rejon Rybna i sąsiednich wsi. (...)

O świcie 17 września, sztab 17. pal i jego drugi dywizjon, nie zdążywszy jeszcze ulokować się w lesie Cyprian, dostał z ziemi i powietrza huraganowy ogień. Rzeź ta trwała do późnego wieczora. Była to najczarniejsza niedziela w ciągu całych naszych walk. (...) A tymczasem wśród żołnierzy zaczęły krążyć pogłoski, że fronty po lewej stronie Bzury przestały istnieć i rzekomo są rozkazy dowódcy Armii Poznań zezwalające na dowolne przedostanie się w kierunku na Warszawę. Każdy, na własną rękę, przeprawił się wpływ przez Bzurę. W ten sposób nieliczni, a ja wraz z nimi, przebijając się nocami z bronią w ręku, dotarliśmy do Puszczy Kampinoskiej.

19 września rano dołączyłem do 25 Dywizji Piechoty i w jej zgrupowaniu przebijając się do Warszawy. (...)

W nocy z 20 na 21 września, podczas walk w rejonie Bielń, wpadłem z grupą żołnierzy w zasadzkę. Po krótkiej walce, straciwszy kilku kolegów, zmuszeni zostaliśmy do poddania się. Nie-

wola trwała kilka godzin. Dalsze natarcie nadciągających wojsk zmusiło Niemców do ucieczki. Pozostaliśmy na strzelnicy wojskowej w Lasku Biełańskim, gdzie oswobodzeni, wraz z nacierającymi wojskami, wkroczyliśmy do Warszawy. W stolicy otrzymałem przydział do 25., zdekompletowanego, pal, który przedostał się z Puszczy Kampinoskiej i na Żoliborzu kontynuował walkę aż do dnia kapitulacji Warszawy.

Honorowa kapitulacja została podpisana 28 września. (...)

Plk w st. spocz.

Stanisław PAJĘCZYŃSKI

Odznaczeni

Za wybitne zasługi na rzecz niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, za osiągnięcia w pracy społecznej w organizacjach kombatanckich odznaczeni zostali:

1 września, Wieluń

Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski

Antoni Ławrynowicz
Władysław Matkowski
Jan Nowakiewicz
ks. Antoni Szyrwiński

Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski

Piotr Belka
Mieczysław Jarkowski
Marian Kolbert
Henryk Tuliszko
Jakub Włodarczyk

Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej

Bogusław Morski

Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski

Władysław Guszcza
Marian Kopiec
Eugeniusz Ładny
Józef Rostkowski

Złotym Krzyżem Zasługi

Jadwiga Kowalik
Bronisław Morawiak

4 września, Zegrze

Krzyżem Komandorskim OOP

Eugeniusz Rybałko
Marek Werner

Krzyżem Oficerskim OOP

Leon Dąbrowski
Jan Kreusch
Piotr Maziarski
Ryszard Pisarek

Krzyżem Kawalerskim OOP

Stefania Konieczna
Stefan Kozłowski
Tadeusz Olizarowicz

Złotym Krzyżem Zasługi

Wojciech Bojarczuk
Zbigniew Grzesiak
Antoni Jarecki
Jerzy Pasierbiak
Krystyna Żmuda

Srebrnym Krzyżem Zasługi

Czesław Mroczek
Marian Rybicki

27 września, Warszawa

Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski

Stefan Klemens Bałuk
Tytus Karlikowski

Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski

Bolesław Lisowski
Mirosław Spiechowicz
Bogusław Ujma

Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski

Henryk Kowal
Karol Perłowski
Józef Rell
Włodzimierz Steyer
Tadeusz Wiśniewski

Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski

Czesław Justyn Cywiński

Fot. K. Kępka

Prezes SPK w Wielkiej Brytanii i sekretarz generalny Federacji SPK Mieczysław Jarkowski otrzymuje z rąk Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski

Maria Downarowicz

Zygmunt Felak

Natalia Barbara Kamińska

Stanisław Krawczyk

Stanisława Cecylia Pelczarska

Wojciech Andrzej Walosiński

Złotym Krzyżem Zasługi

Wojciech Mieroszewicz

Antoni Ożóg

Danuta Maria Świętochowska

Stanisław Paweł Tymkiewicz

Ponadto: do listy kombatanatów, którzy odznaczeni zostali 29 lipca, w Warszawie, w 60. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego – należy dopisać:

Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski

Eugeniusz Tadeusz Guzek

Andrzej Danysz

Jan Bohdan Gliński

Nazwisk tych zabrakło w wykazie odznaczonych („Kombatant” nr 9/2004, str. 14). Bardzo przepraszamy.

Obrona Sochaczewa we wrześniu 1939 r.

Sochaczew w ciągu naszych dziejów dzięki swemu położeniu stanowił strażnicę obronną, strzegącą przeprawy przez Bzurę. Był ważnym punktem strategicznym we wszystkich nam znanych działaniach wojennych, a także w Bitwie nad Bzurą.

W pierwszych dniach kampanii wrześniowej 1939 r. dwie polskie armie „Poznań” i „Pomorze”, maszerując z Wielkopolski i Pomorza ku Wiśle, zostały wyprzedzone na drodze odwrotu przez wojska niemieckie prące ku Warszawie. Chcąc zapewnić sobie swobodę manewru w kierunku Warszawy, jej obrony i dalszych działań w głębi kraju, d-ca armii „Poznań” gen. dyw. **Tadeusz Kutrzeba** zwrócił się do Naczelnego Wodza z propozycją wykonania zwrotu zaczepnego na skrzydło 8 armii niemieckiej. 8 września Naczelne Dowództwo wyraziło zgodę na wykonanie manewru zaczepnego siłami obu armii. Zapoczątkowało to wielką, blisko dwa tygodnie trającą bitwę wzdłuż Bzury od Łęczycy aż po jej ujście do Wisły oraz północne przedpola stolicy.

Po stronie niemieckiej w bitwie tej udział wzięły: 8 i 10 armia z gru-

py armii „Południe”, jednostki z grupy armii „Północ” oraz lotnictwo I i 4 floty powietrznej. W szczytowym momencie walk blisko 1/3 sił niemieckich skupiła się nad Bzurą. Sochaczew w tej bitwie odegrał znaczącą rolę, albowiem stanowił dogodne miejsce przeprawy przez Bzurę. Do jego utrzymania wyznaczono II batalion 18 pułku piechoty przy wsparciu II dywizjonu 26 pułku artylerii lekkiej z 26 Dywizji Piechoty armii „Poznań”.

12 września

- o zmierzchu wyjazd II batalionu 18 pułku piechoty samochodami ciężarowymi z rejonu Żychlina.

13 września

- o świcie II batalion 18 pułku piechoty i II dywizjon 26 pułku artylerii lekkiej w Sochaczewie;
- zajęcie pozycji obronnych przez 4, 5 i 6 kompanię II/18 pp;

- miasto ostrzeliwane zmasowanym ogniem artylerii niemieckiej 19 Dywizji Piechoty;
- natarcie niemieckiej 19 Dywizji Piechoty i 4 Dywizji Pancерnej z doborowym pułkiem SS-Leibstandarte „Adolf Hitler” na 4, 5 i 6 kompanię;
- około północy silne natarcie przeważających sił niemieckich zmusza II batalion do wycofania się na zachodni brzeg Bzury.

14 września

- zwrot batalionu z miejscowości Kąty na rozkaz dowódcy piechoty dywizyjnej płk. **Tadeusza Parafińskiego** do przeciwnatarcia na Sochaczew;
- II batalion osiąga przedmieście miasta w ciągłym ogniu broni ręcznej i maszynowej;
- walka o Sochaczew i odzyskanie poprzednio zajmowanych stanowisk przy wsparciu 5 baterii II/26 PAL dowodzonej przez porucznika **Andrzeja Doroszewskiego**;
- Niemcy rzucają do walki przeważające siły piechoty, czołgów, artylerii 4 Dywizji Pancерnej i SS-Leibstandarte „Adolf Hitler”;
- zepchnięcie oddziałów polskich w głąb płonącego miasta;
- kontratak i odzyskanie części uprzednio zajmowanych pozycji obronnych;

Niemcy w natarciu przy ratuszu miejskim w Sochaczewie. W rogu mjr Feliks Kozubowski – dowódca obrony miasta

Rozbite czołgi niemieckie w czasie obrony Sochaczewa. W rogu por. Andrzej Doroszewski – dowódca 5 baterii II dywizjonu 26 PAL

- resztki pododdziałów 2II/18 pp bronią się w ruinach i zgliszczach miasta.

15 września

- o świcie natarcie niemieckie na pozycje 4 i 5 kompanii;
- śmierć porucznika **Mariana Himmla**, dowódcy 4 kompanii;
- z rozkazu dowódcy II batalionu, majora **Feliksa Kozubowskiego**, wyczerpane resztki obrońców wycofują się z miasta na zachodni brzeg Bzury;
- walka o przejście do Bzury i forsowanie jej pod ostrzałem niemieckiej artylerii i ciężkich karabinów maszynowych;
- 5 bateria II/26 PAL ogniem zaporowym powstrzymuje atak nieprzyjaciela;
- śmierć dowódcy batalionu majora **Feliksa Kozubowskiego**, kierującego odwrotem rozbitych oddziałów na zniszczonym moście pontonowym;
- w godzinach popołudniowych Niemcy opanowują Sochaczew.

16 września

- do godziny 16.00 5 bateria II/26 PAL wielokierunkowym ogniem swych dział nie pozwala Niemcom na osiągnięcie zachodniego brzegu Bzury.

Od 13 do 16 września 2 batalion 18 pułku piechoty, broniąc Sochaczewa, stracił około 80% stanu liczebowego. Liczby zabitych, rannych i zaginionych podoficerów i szeregowych tego batalionu oraz 5 baterii II/26 PAL nie udało się ustalić.

Bitwa o Sochaczew i przeprawę w tym miejscu na Bzurze trwała 3,5 doby. Czas jej prowadzenia (poza Warszawą, Helem czy Westerplatte), w walce o jedno miasto, był najdłuższy w całej kampanii wrześniowej 1939 r.

Maciej WOJEWODA

Opracowano na podstawie materiałów ze zbiorów Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą

Woldenberczycy

— pamięci poległym kolegom

Nie wszyscy wiedzą, że leżące na ziemi lubuskiej miasto Dobiegniew to przedwojenny Woldenberg, gdzie przez pięć lat był oficerski obóz Oflag IIC.

Po wojnie byli jeńcy upamiętnili to miejsce Muzeum, którego eksponaty dają wyobrażenie o egzystencji za drutami, a szczególnie o kulturalnej, naukowej i sportowej działalności jeńców. Uwieczniona też została ich działalność podziemna, czyli prowadzenie nasłuchu z terenów działalności wojennej na świecie (tzw. Pluton R), przygotowania do obrony w razie prób likwidowania jeńców przez oddziały SS. Są też wspomniane ucieczki, z których kilka zakończyło się sukcesem.

Jedną z nich była szczytem pomysowości i wyposażenia w odpowiedni sprzęt. Jeden z oficerów znający perfekcyjnie język niemiecki, ubrany w płaszcz koloru feldgrau (przemalowany polski), hełm z tektury i zrobiony z drewna karabin, wyprowadził czterech oficerów przez główną bramę o świcie z zadaniem „dostarczenia ich do szpitala” w Stargardzie. Jeńcom udało się dostać do Warszawy i włączyć do Armii Krajowej.

Po wojnie, dzięki inicjatywie Woldenberczyków i ich poważnemu wkładowi finansowemu, otwarto w Dobiegniewie Szkołę Podstawową imienia Żołnierzy Września Woldenberczyków. Co roku jesienią odbywają się zjazdy Woldenberczyków. Za drutami było ich siedem tys., a teraz zjawia się w Dobiegniewie kilku. Niektórzy starają się również uczestniczyć w dorocznych uroczystościach Patrona, które odbywają się w kwietniu – Miesiącu Pamięci Narodowej. Tego dnia młodzież szkolna okazuje swoją więź z fundatorami szkoły, prezentując pieśni i wiersze, które powstawały za drutami.

Dobiegniewska młodzież nie ograniczyła się tylko do wspomniania oflagu i z inicjatywy Żołnierzy Września

Obraz Matki Boskiej Woldenberskiej z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem wyrzeźbioną w Oflagu IIC przez Stanisława Horno-Popławskiego. Na słupku z cegieł obozowych stanęła Urna z Ziemią z Pól Bitewnych Września 1939 r. wykonana przez jeńca Woldenbergu śp. inż. mech. Jerzego Łatkiewicza.

skupionych w Warszawskim Kole Woldenberczyków zebrała ziemię z pól bitewnych do Urny. 23 kwietnia br. stanęła ona obok Ołtarza Woldenberskiego w Kościele Chrystusa Króla. Na ołtarzu jest figura Matki Boskiej, która klęcząc podtrzymuje stojącego Syna. Figurę wykonał w obozie profesor **Stanisław Horno-Popławski**.

28 października br., w Gmachu Biblioteki Narodowej przy Alei Niepodległości w Warszawie zostanie otwarta wystawa obrazująca na bazie eksponatów z Muzeum w Dobiegniewie życie obozowe Oflagu IIC. Inicjatorem i wykonawcą wystawy jest zauroczony niesamowitą inwencją artystyczną, naukową itd. ludzi wykonujących wspaniałe dzieła w prymitywnych warunkach – inż. architekt **Zbigniew Wilma**.

WSD

Hołd żołnierzom poległym podczas wyzwalania Pragi

14 września br. uroczście obchodzono 60. rocznicę wyzwolenia Pragi. Uroczystości rozpoczęła Msza św. w intencji poległych Kościuszkowców w Katedrze Świętego Floriana na warszawskiej Pradze. Po Mszy św. kombatanci oraz zaproszeni goście udali się przed Pomnik Kościuszkowca, by oddać hołd żołnierzom 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki. W swoim wystąpieniu prezes Klubu Kościuszkowców płk **Roman Nogal** przybliżył

militarne znaczenie i kontekst wydarzeń sprzed 60 lat. Mówił m.in. „Przed zdobywcami Pragi roztaczał się widok chmur dymów, a w nocy łuny pożarów w walczącej stolicy. Żołnierze 1 AWP uczynili wszystko co było w ich mocy, by pomóc powstańcom i ludności w ich bohaterskiej walce z wrogiem”. Przebieg walk o Pragę wspominał także ppłk **Michał Łuszyński** (obszerne fragmenty – drukujemy poniżej).

Fot. K. Kępka

Delegacja kombatantów składa kwiaty przed Pomnikiem Kościuszkowca

Żołnierze kompanii reprezentacyjnej uczcili pamięć Kościuszkowców salwą honorową. Liczne delegacje kombatantów oraz przedstawiciele władz rządowych, samorządowych oraz Wojska Polskiego złożyły kwiaty przed Pomnikiem.

KK

Wspomnienie

Walki o Pragę

Pod chrzcie bojowym pod Lenino, jako młody oficer, d-ca plutonu strzeleckiego z niemałym już zasobem doświadczeń bojowych i dowódczych, ruszyłem z dywizją na Zachód, pozostawiając nierzadko mogiły współtowarzyszy poległych w tej bitewnej drodze.

8 września 1944 r., stanąłem na przedpolach Pragi w Międzylesiu. Ogarnęła nas radość, że będziemy wyzwalać Pragę, że dojdziemy do Wisły. (...)

10 września po potężnym przygotowaniu artyleryjskim kilkuset dział i moździerzy kruszących pierwsze pozycje obrony niemieckiej, nasz 2 Batalion jako oddział szturmowy ruszył do ataku. Przed frontem 3 Pułku broniły się doborowe pododdziały 73 dywizji hitlerowskiej wzmocnione dużą ilością artylerii, moździerzy, czołgów, dział samobieżnych i lotnictwem szturmowym.

Niemcy doceniając znaczenie strategiczne Pragi zadbali o należyte przygotowanie pozycji obronnych. Mimo silnego wsparcia ogniowego, batalion bardzo wolno posuwał się do przodu. Pola minowe skutecznie opóźniały natarcie. Ja ze swoim plutonem już w godzinach południowych osiągnąłem rejon Anina w okolicy ul. Kajki. Przekroczyliśmy drogę Warszawa – Lublin i lasem kierowaliśmy się na Glinki. Tu dołączyła się pozostała część 5 Kompanii i część pozostałych kompanii. Szturmowaliśmy punkty oporu niemieckiego w rejonie kościola w Glinkach. (...) Następnego dnia po krótkiej nawale ogniowej 3 Pułk ruszył do natarcia. W południe zajęliśmy Wygodę. A w godzinach popołudniowych – wschodni skraj Kawęczyna. 2 Batalion poniósł jednak dotkliwe straty. 12 września zajęliśmy Kawęczyn, Antoninów,

Elsnerów. W godzinach popołudniowych zajęliśmy Utratę. 14 września byliśmy już na ulicy Targowej, a po południu, posuwając się wzdłuż Jagiellońskiej dotarliśmy do wiaduktu kolejowego. W nocy Niemcy zaczęli się wycofywać na drugi brzeg Wisły. Rano następnego dnia już bez większych oporów zajęliśmy Gołędzinów i brzegiem Wisły dotarliśmy do Pelcowizny, gdzie złuzowały nas oddziały 2 Dywizji przygotowującej się do forsowania Wisły. W walkach o wyzwolenie Pragi poległo 163 żołnierzy 3 Pułku, w tym 11 oficerów i 570 rannych, w tym 35 oficerów. To są straty tylko 3 Pułku, a o wyzwolenie Pragi walczyły jeszcze Pułki 1 i 2, samodzielne pododdziały Dywizji. (...)

Kościuszkowcom nie dane było dłużej odpoczywać. Wnet ruszyliśmy na północ od Pragi wyzwalając miejscowości: Henryków, Marcelin, Płudy, Choszczówka, Jabłonna, bo wyzwolenie Pragi było jednym z etapów naszego bojowego szlaku: Lenino, Warszawa, Berlin.

ppłk Michał ŁUSZYŃSKI

Ciąg dalszy ze str. 12

nagrody uczniom, którzy zwyciężyli w konkursie wiedzy o Patronie Szkoły oraz w organizowanym przez dzielnicę Wawer konkursie literackim. Następnie delegacja młodzieży złożyła kwiaty pod tablicą upamiętniającą Żołnierzy Batalionów Chłopskich. Na zakończenie wystąpili artyści Filharmonii Narodowej z przedstawieniem „Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale”. Goście zostali zaproszeni do obejrzenia wystawy poświęconej Patronowi Szkoły oraz na przyjęcie.

13 maja w Warszawie w 60. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego odbył się Zlot Gwiazdzysty Młodych Przyjaciół Warszawy. Młodzież szkół warszawskich oddała hołd obrońcom Stolicy; na pl. Krasińskich pod pomnikiem Powstania Warszawskiego złożono kwiaty oraz uczczono pamięć Poległych minutą ciszy.

14 maja w Warszawie w 61. rocznicę sformowania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki przy pomniku Kościuszkowca odbyła się uroczystość z udziałem delegacji kombatanców, władz państwowych i wojskowych oraz samorządowych. Po wystąpieniach okolicznościowych przed pomnikiem złożono wiązanki kwiatów. Organizatorem obchodów było dowództwo 1 Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej im. T. Kościuszki oraz Klub Kombatantów 1 Dywizji Piechoty.

19 maja po raz pierwszy w Polsce obchodzony był Międzynarodowy Dzień Uczestników Misji Pokojowych. Ustanowił go w roku 2003 Sekretarz Generalny ONZ Kofi Annan.

W dniach 21-23 maja w Brześciu odbyła się międzynarodowa konferencja popularno-naukowa poświęcona sławnym Polakom pochodzącym z Polesia, ze szczególnym uwzględnieniem postaci Tadeusza Kościuszki. Celem konferencji było uczczenie 210. rocznicy wybuchu Powstania Kościuszkowskiego. Na Cmentarzu Garnizonowym złożyli wieńce i zapalili znicze delegaci Klubu Kombatantów

tów 1 DP im. Tadeusza Kościuszki, przedstawiciele 1 WDZ oraz władze i mieszkańcy Brześcia. Otwarcie Konferencji poprzedził występ Klubu Młodej Polonii oraz Zespół Folklorystyczny Pieśni i Tańca „Karolika” z Brześcia.

22 maja w Koniuchach został odsłonięty obelisk poświęcony „Pamięci mieszkańców wsi Koniuchy – mężczyzn, kobiet i dzieci, zamordowanych w nocy 29 stycznia 1944 roku podczas napadu oddziałów partyzantki sowieckiej z Puszczy Rudnickiej”.

22 maja we Wrocławiu, w Sali Rycerskiej Klubu Śląskiego Okręgu Wojskowego, odbyło się zebranie Klubu Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari. Wręczono kombatantom medale „Za Zasługi dla Obronności Kraju” oraz odznakę „Zasłużony dla Związku Żołnierzy LWP”. Chwilą ciszy uczczono pamięć najstarszego członka Klubu mjr. Stanisława Kotwy, który odszedł na Wieczną Wartę.

23 maja w Kozienicach odbyły się uroczystości upamiętniające 61. rocznicę pomordowania przez Niemców żołnierzy Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej. Po Mszy św. odprawionej w kościele św. Krzyża, delegacje władz samorządowych, mieszkańców, wojska oraz 18 pocztów sztandarowych przemaszerowały przed pomnik pomordowanych. Przed pomnikiem przeprowadzono Apel Poległych. Organizatorem był Oddział w Kozienicach Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Kraju.

23 maja w Wierzbnie k. Proszowic uroczystość obchodzono 60. rocznicę zrzutu gen. Leopolda Okulickiego na zrzutowisko „Kos” 407. Po Mszy św., żołnierze 106 DP AK i scalonych Batalionów Chłopskich oraz mieszkańcy udali się na

dawne zrzutowisko i złożyli wiązanki kwiatów przed pomnikiem, upamiętniającym zrzut generała i towarzyszących mu cichociemnych.

25 maja we Wrocławiu, w Zarządzie Okręgu OZZBCh odbyło się uroczyste wręczenie mianowania na stopień porucznika jedenastu kombatantom. Akty nominacji otrzymali: Stefania Antoszczyżyn, Józef Bonek, Marian Buczkowski, Karolina Całka, Weronika Kupis, Władysław Łagosz, Jan Łyjak, Aniela Nowakowska, Genowefa Nurek, Władysław Ptasinski i Władysław Walasek. Jubileuszowe listy gratulacyjne dostali Władysław Górniak i Eugeniusz Gała. Miłym akcentem spotkania była dekoracja sztandaru OZZBCh Krzyżem Związku Solidarności Polskich Kombatantów „Semper Fidelis” nadanym przez Zarząd Główny i Kapitułę Krzyża.

26 maja w Lublinie odbył się premierowy pokaz dokumentalnego filmu historycznego „Dla Niepodległej” według scenariusza Jana Tarczyńskiego w reżyserii Leszka Wiśniewskiego.

26 maja w Warszawie w ramach programu łagodzenia skutków długotrwałego stresu wojennego odbyło się spotkanie koleżeńskie kombatantów seniorów. Spotkanie zorganizowała Fundacja Moje Wojenne Dzieciństwo.

26 maja w Wolicy odbyła się uroczystość patriotyczno-religijna w 60. rocznicę pacyfikacji tej miejscowości. Organizatorem było koło nr 54 ZKRPIBWP i Urząd Miasta i Gminy Chęciny. Po Mszy św., uczestnicy przeszli przed pomnik ku czci pomordowanych i złożyli kwiaty. Z recytacjami i piosenką patriotyczną wystąpiła młodzież szkoły w Wolicy; uroczystość zakończył występ Zespołu Koła Gospodyń Wiejskich z Siedlec.

27 maja w Bydgoszczy, w Akademii Bydgoskiej odbyła się konferencja naukowa „Obóz w Potulicach – aspekt trudnego sąsiedztwa polsko-niemieckiego w okresie dwóch totalitaryzmów”.

27 maja w Tarnowskich Górach odbyło się spotkanie Zarządu Koła Miejskiego ZKRPIBWP i władz miasta z najstarszymi kombatantami i podopiecznymi Koła. Celem spotkania było uczczenie najstarszych członków, którzy część swojego życia poświęcili walce o niepodległą i wolną Polskę.

Oprac. K.K.

Ocalić od zapomnienia

Prace magisterskie poświęcone Sybirakom

(na przykładzie Uniwersytetu Opolskiego)

Dopiero od 1990 roku odkrywamy okrutną prawdę o deportacjach wielkiej liczby Polaków na terenach ZSRR w okresie drugiej wojny światowej i jeszcze przez długie lata po jej zakończeniu. Do dziś nie ustalono dokładnej liczby osób zesłanych na pobyt w sowieckich łagrach ani liczby deportowanych. Wiadomo, że były to setki tysięcy osób. Ocenia się, że w latach 1944–1959 powróciło do kraju 330–470 tysięcy syberyjskich zesłańców.

Trudno powiedzieć, ilu powracających Sybiraków zdecydowało się osiaść na Opolszczyźnie. Według dokumentacji Opolskiego Oddziału Związku Sybiraków, prowadzonej od 1989 r., dotyczy to około 2100 osób, które zostały deportowane na tereny byłego Związku Sowieckiego i 120 skazanych na pobyt w łagrach.

Ponad połowę wymienionej liczby „opolskich” Sybiraków wywieziono z województw tarnopolskiego i lwowskiego, pozostałych z województw (w kolejności zesłań): białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego, wołyńskiego, poleskiego i stanisławowskiego. Spośród zesłanych, około 50% było wówczas dziećmi. Najwięcej, bo około 800 osób zostało wywiezionych podczas pierwszej masowej akcji deportacyjnej, przeprowadzonej 10 lutego 1940 r.

Reaktywowanie Oddziału Wojewódzkiego Związku Sybiraków w Opolu miało miejsce w listopadzie 1988 r., za datę faktycznego rozpoczęcia działalności przyjmuje się jednak dzień 10 lutego 1989 r., kiedy to w rocznicę pierwszej wielkiej deportacji, na Zjeździe w Opolu powołano

Zarząd Wojewódzki, w jego skład weszli: **Romana Cieślak, Michał Ferenc, Zofia Hajducka, Juliusz Maria Krawacki, Mieczysław Konwiński, Władysław Najbar, Zenon Trzaska.** Przewodniczącym Zarządu wybrano Juliusza Marię Krawackiego, funkcję tę sprawuje on do dzisiaj. Pierwszą decyzją Zarządu, podjętą na inauguracyjnym spotkaniu w marcu 1989 r. było powołanie do życia czternastu kół terenowych (Brzeg, Głubczyce, Głuchołazy, Grodków, Grodziec, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Namysłów, Nysa, Olesno, Opole, Otmuchów, Paczków, Prudnik).

Natychmiast po reaktywowaniu Oddział przystąpił do aktywnej, społecznej działalności. Nawiązano serdeczne kontakty z dyrekcjami szkół w różnych miejscowościach.

Już w 1993 roku została na Uniwersytecie obroniona pierwsza praca magisterska, napisana pod kierunkiem prof. **Ludwika Kozółba** przez **Małgorzatę Kwasik** – *Związek Sybiraków Oddział Wojewódzki w Opolu i jego działalność – próba zarysu monograficznego.* W następnych latach kolejni studenci opolskiej uczelni podejmowali tematykę związaną z historią syberyjskich zesłań i z dniem dzisiejszym Związku Sybiraków. W planach prof. Ludwika Kozółba jest uchwycenie całości spraw związanych z życiem Sybiraków na Śląsku Opolskim. Przewiduje on opracowanie monografii wszystkich oddziałów terenowych. Przy okazji pisania prac magisterskich gromadzone są też wspomnienia zesłańców, pamiętki, zdjęcia.

Dotychczas powstały następujące prace magisterskie poświęcone interesującej nas tematyce:

- *Losy Sybiraków wczoraj i dziś* – **Jolanna Maria Baranowska** (1993 r.);
- *Związek Sybiraków – Koło Terenowe w Kluczborku i jego działalność* – **Agnieszka Wróbel** (1997 r.);
- *Losy Sybiraków Ziemi Opolskiej na przykładzie Koła Terenowego Sybiraków w Brzegu* – **Iwona Kosilo** (1997 r.);
- *Związek Sybiraków w Głubczycach* – **Błażej Rut** (2003 r.);
- *Koło Terenowe Związku Sybiraków w Opolu – rys historyczny* – **Justyna Przybyłowicz** (2003 r.)

Ta ostatnia praca o Sybirakach zamieszkałych w Głubczycach została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. **Mikołaja Iwanowa.**

Każda z prac składa się zwykle z trzech części. W pierwszej przyszły magistrant musi wykazać się znajomością tematyki historycznej. Druga poświęcona jest Związkowi Sybiraków w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki i uwarunkowań charakterystycznych dla Opolszczyzny. Trzecia część – napisana na podstawie źródeł historycznych – przedstawia historię koła terenowego, podejmowane formy działalności, ważne wydarzenia. Na zakończenie każdej części autorzy podają bibliografię przedmiotową, obejmującą dziesiątki pozycji prasowych i literackich. Jako załączniki wprowadzane są dokumenty, w spektakularny sposób ukazujące codzienną pracę kół. Są to np. zdjęcia ze spotkań i uroczystości środowiskowych, kopie dokumentów o wielkiej często wartości historycznej, listy otrzymywane od władz lokalnych i wojewódzkich.

W taki oto sposób, krok po kroku opracowywana jest dokumentacja dotycząca losów zesłańców syberyjskich.

Jerzy DUDA
Juliusz Maria KRAWACKI

Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru

10 września br., po raz czwarty, zjechali do Białegostoku Sybiracy z całej Polski i kilku miast z terenu Białorusi oraz Litwy, przybyli wyjątkowo liczne grupy młodzieży, stawili się przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, cieszyła obecność około 150 pocztów sztandarowych, orkiestry szkolnej, kompanii honorowej wojska. Tradycyjnie już wszyscy przeszli od Pomnika Katyńskiego do kościoła Ducha Świętego, by uczestniczyć w Mszy św. odprawianej przez abp. **Wojciecha Ziębę**, metropolitę białostockiego. Następnie przed Grobem Nieznanego Sybiraka kontynuowano modlitwy ekumeniczne, odczytane zostało pismo od Prezydenta RP **Aleksandra Kwaśniewskiego**, głos zabrali m.in.: minister **Jan Turski**, prezes Związku Sybiraków **Ryszard Reiff**, prezydent Białegostoku **Ryszard Tur**. Przypominając tragiczne losy polskich wygnańców, mówiono o dokonaniach władz oraz ogniw Związku, wyrażano nadzieję na szybkie już sfinalizowanie odszkodowań ze strony Rosji. Dzień wcześniej odsłonięto i poświęcono tablicę upamiętniającą biskupa polowego Wojska Polskiego abp. **Józefa Gawlinę** oraz wręczono jedno z pierwszych Krzyży Zesłańców Sybiru. Można też było zwiedzić coraz bogatsze w ekspozyty Muzeum Sybiraków i okolicznościową wystawę, nabyć wydawnictwa, odnowić znajomości. Dobra to była lekcja historii narodowej dla uczniów. A że pogoda też dopisała, rozjeżdżano się do domów z myślą o spotkaniu za rok. (a)

Fot. Aleksander Dobroński

W 2005 r. egzemplarz „Kombatanta” będzie kosztował 2,50 zł, a cena prenumeraty rocznej wraz z kosztem wysyłki – 30 zł. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę pocztą lotniczą kosztuje 24 USD lub równowartość tej kwoty (mogą być czeki). Wpłat na prenumeratę należy dokonywać na konto: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa, numer konta: NBP Oddział Okręgowy Warszawa 03101010100050472231000000. Bardzo prosimy o wypełnianie przekazu według załączonego wzoru.

nazwa odbiorcy		URZĄD DS. KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH	
nazwa odbiorcy ul.		UL. WSPÓLNA 2/4 00-926 WARSZAWA	
kod pocztowy		03 101010100050472231000000	
wzrost		W PLN 30,00	
nazwa stowarzyszenia		trzydzieści złotych	
nazwa dewizobicy od.			
system		PRENUMERATA KOMBATANTA NA 2005	
system od.		OD NR DO NR PO EGZ.	
POCZTA POLSKA		Czeko	
Dokładny adres		Pobito	
Imię i nazwisko lub nazwa stowarzyszenia			

Komitet Pojednania ... w Łasku

Szanowna Redakcjo, nazywam się Zygmunt Zastróżny i jestem synem oficera Armii Krajowej, działającego w okresie okupacji w Kolumnie (woj. łódzkie).

Od dawna bolało mnie serce, gdy widziałem, że oddzielnie świętują żołnierze Światowego Związku Armii Krajowej i oddzielnie kombatanci zrzeszeni w ZKRP i BWP.

Historyczne posiedzenie Komitetu Pojednania Związków Paramilitarnych i Rodzin Wojskowych w Łasku – 9 stycznia 2004 r. Siedzą od prawej: Józef Malinowski – przewodniczący Komitetu, Antoni Toma – wiceprzewodniczący, Halina Latuszkiewicz, Kazimierz Maczkiewicz, Zofia Sobanty, stoją: Walerian Swiercz, Leszek Kłos, Władysław Goczka, Zygmunt Zastróżny, Longin Gaudecki, Czesław Biwunt.

Bardzo pragnąłem te dwa związki pogodzić i połączyć. Marzenie moje zostało zrealizowane dzięki mądrości prezesów: Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Łasku – Antoniego Tomy i prezesa Związku Kombatantów RP i BWP w Łasku – Józefa Malinowskiego.

Współpraca nasza zaczęła się od tego, że zostaliśmy – pan Józef Malinowski i ja – zaproszeni na posiedzenie Zarządu Światowego Związku Armii Krajowej w Łasku. Była wspaniała przyjacielska atmosfera, przyjęto nas bardzo serdecznie. Na tym posiedzeniu ustaliliśmy, że zostanie zorganizowane wspólne posiedzenie zarządów obu związków. Odbyło się ono w dniu 12 grudnia 2003 r. A ponieważ był to okres zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia, więc dzielono się opłatkiem, śpiewano kolędy, a na gitarze grał 88-letni Stanisław Osiński. Po tak uroczystym posiedzeniu obu zarządów odbył się wspólny obiad, wydany przez burmistrza Jacka Pałuszyńskiego.

Ta wspaniała atmosfera i przyjacielski klimat zachęcił nas do tego, że w dniu 9 stycznia 2004 r. postanowiliśmy powołać wspólną organizację dla wszystkich związków paramilitarnych w Łasku. Organizacja ta przyjęła nazwę – Komitet Pojednania Związków Paramilitarnych w Łasku. (...)

Posiedzenia Komitetu będą się odbywały okolicznościowo, wg zaistniałych potrzeb. Będą wspólnie obchodzone wszelkiego rodzaju święta i uroczystości.

Uważamy, że powinno to być przykładem dla wszystkich organizacji paramilitarnych w całym kraju. Polacy winni się wzajemnie szanować i przyjaźnić.

Zygmunt ZASTRÓŻNY

Sesja naukowa

Historia polskiego Września 1939 r.

Fot. B. Materska

W ramach obchodów 65. rocznicy wybuchu II wojny światowej Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych zorganizował sesję naukową, poświęconą historii polskiego Września 1939 roku. Do Zamku Królewskiego w Warszawie, gdzie odbywały się obrady, przybyło liczne grono weteranów. Obrady otworzył prezes Związku gen. Waclaw Szklarski, a prowadził je prof. Adam Dobroński

Stanisław Lubański

16 września br. Stanisław Lubański skończył 100 lat.

Urodził się w Płochocinie 16 września 1904 r. Brał udział w wojnie 1939 r. jako żołnierz pułku artylerii ciężkiej – przeszedł szlak od Modlina do Kowla. Pod koniec września 1939 r. razem z żołnierzami z jednostki dostał się

do niewoli sowieckiej. Został wywieziony do obozu Pawliszczew-Bor koło Moskwy. Pod koniec listopada 1939 r. jeńców z obozu przekazano Niemcom.

W Niemczech przebywał w obozie Stalag IX-C (jego numer jeniecki – 10 204).

Obóz znajdował się w Turynii. Jeńcy wojenni byli wykorzystywani do pracy w okolicznych majątkach i gospodarstwach.

W lutym 1941 r. z powodu złego stanu zdrowia Stanisław Lubański został zwolniony z niewoli i wrócił do domu i rodziny we wsi Boża Wola, gdzie mieszka do dzisiaj wraz z córką Ewą.

Franciszek Grad

Dostojny Jubilat swoje setne urodziny obchodził 2 września br.

Szkołę Podoficerską w Łucku ukończył w stopniu kaprała. Pełnił obowiązki instruktora i szkolił młodych żołnierzy. W 1944 r. został powołany do 21 Pułku Zapasowego Artylerii we Włodawie. Z jednostką dotarł aż do Torunia. W ma-

ju 1945 r. w stopniu plutonowego został zwolniony do rezerwy. Po wojnie zajmował się rzemiosłem szewskim, pracował na kolei oraz prowadził gospodarstwo rolne.

Za swoje zasługi otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń: Odznakę

Grunwaldu, Medal za Zwycięstwo, odznakę „10 lat w Służbie Narodu”, Srebrny Krzyż Zasługi, złotą odznakę „W Służbie Narodu”, dyplom Ministra Obrony Narodowej.

Por. Aleksander Smoleński

96-letni por. Aleksander Smoleński jest jednym z najstarszych żyjących kombatantów na południowym Podlasiu.

Urodził się 28 maja 1908 r. w Krasnymstawie. W 1928 r. został powołany do służby wojskowej w 83 Pułku Piechoty w Kobryniu (Kresy Wschodnie). Po odbyciu służby rekruckiej skierowany został do szkoły podoficerskiej, którą ukończył w stopniu kaprała. Ukończył również dywizyjny kurs instruktorski dla podoficerów zawodowych. Do wybuchu II wojny światowej w macierzystym pułku pełnił funkcję dowódcy drużyny ckm.

W Kampanii Wrześniowej 1939 r. Aleksander Smoleński wziął czynny udział w ciężkich bojach z Niemcami w rejonie Wielunia. Po klęsce wrześniowej powrócił do domu. Okupację niemiecką spędził w Białej Podlaskiej. Wstąpił do kon-

spiracji i działał w wywiadzie kolejowym Armii Krajowej na magistrali Terespol–Warszawa. Działalność konspiracyjna początkowo polegała na wykrywaniu stanowisk niemieckich, a po roku 1941 na zbieraniu wiadomości o transportach wojskowych z Rzeszy na front wschodni.

Kiedy zaczęto tworzyć w sierpniu 1944 r. na Podlasiu Wojsko Polskie, Aleksander Smoleński w stopniu kaprała wstąpił do 2 Armii Wojska Polskiego. Szlak bojowy pod dowództwem gen. Karola Świerczewskiego rozpoczął w czasie operacji warszawskiej 1945 r. w składzie 1 Frontu Białoruskiego.

Wziął również udział od 6 do 11 maja 1945 roku z 2 Armią WP w operacji praskiej.

Posiada wszystkie medale pamiątkowe z okresu walk frontowych, a w okresie powojennym uhonorowany został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Srebrnym Medalem „Za Zasługi dla Obronności Kraju” oraz wyróżniony wieloma podziękowaniami i dyplomami.

Bolesław ŁUGOWSKI

*Szanownym Jubilatом
gratulujemy i życzymy wszelkiej
pomyślności!*

APTEKA PRZYJAZNA DLA KOMBATANTA

APTEKA „CEFARM”

19-100 MOŃKI
Al. Niepodległości 6
tel. (0-86) 716 23 33

Godziny otwarcia:

pn.–pt 7.00–19.30

sob.–niedz. 9.30–13.30

Apteka proponuje 5% rabat dla posiadaczy kart stałego klienta, ponad 5% obniżkę cen na ponad 300 pełnopłatnych leków na receptę. Oferuje ponadto m.in. obniżkę cen na 60 najbardziej popularnych preparatów, a także ponad 10% rabat na comiesięczną listę ok. 20 preparatów.

APTEKA „CEFARM”

19-200 GRAJEWO
ul. Wojska Polskiego 44

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 7.00–21.00

sob. 8.00–16.00

niedz. – tylko dyżurne

Apteka proponuje 5% rabat dla posiadaczy kart stałego klienta, ponad 5% obniżkę cen na ponad 300 pełnopłatnych leków na receptę. Oferuje ponadto m.in. obniżkę cen na 60 najbardziej popularnych preparatów, a także ponad 10% rabat na comiesięczną listę ok. 20 preparatów.

APTEKA „CEFARM”

16-030 SUPRAŚL
ul. Dolna 19

tel. (0-85) 718 35 46

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–19.00

sob. 8.00–16.00

Apteka proponuje 5% rabat dla posiadaczy kart stałego klienta, ponad 5% obniżkę cen dla ponad 300 pełnopłatnych leków na receptę. Oferuje ponadto m.in. obniżkę cen na 60 najbardziej popularnych preparatów, a także ponad 10% rabat na comiesięczną listę ok. 20 preparatów.

APTEKA „CEFARM”

18-430 WIZNA
pl. kpt. Raginisa 31

tel. (0-86) 219 60 49

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 7.00–15.30

sob.–niedz. 8.00–12.00

Apteka proponuje 5% rabat dla posiadaczy kart stałego klienta, ponad 5% obniżkę cen na ponad 300 pełnopłatnych leków na receptę. Oferuje ponadto m.in. obniżkę cen na 60 najbardziej popularnych preparatów, a także ponad 10% rabat na comiesięczną listę ok. 20 preparatów.

APTEKA „ANALGIKA”

17-100 BIELSK PODLASKI
ul. Mickiewicza 11

tel. (0-85) 730 05 88

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 7.30–18.00

sob.–niedz. 7.30–14.00

Apteka proponuje 5% rabat na leki wydawane ze 100% odpłatnością na receptę lub bez recepty, materiały medyczne, środki opatrunkowe, kosmetyki, sprzęt medyczny (w tym ciśnieniomierze). W uzasadnionych przypadkach zapewnia bezpłatną dostawę leków do domu.

APTEKA „CEFARM”

18-500 KOLNO

ul. Wojska Polskiego 67

tel. (0-86) 278 25 70

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 7.30–21.00

sob. 8.00–16.00

niedz. 9.00–16.00

Apteka proponuje 5% rabat dla posiadaczy kart stałego klienta, ponad 5% obniżkę cen na ponad 300 pełnopłatnych leków na receptę. Oferuje ponadto m.in. obniżkę cen na 60 najbardziej popularnych preparatów, a także ponad 10% rabat na comiesięczną listę ok. 20 preparatów. Oferuje również sprzedaż pieluchomajtek z 30% zniżką refundacyjną.

PUNKT APTECZNY W KOZIŃCACH

16-002 DOBRZYŃIEWO KOŚCIELNE

ul. Białostocka 25

tel. (0-85) 719 91 93

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.30–16.30

Apteka proponuje 5% zniżkę dla kombatantów i wdów po kombatantach na leki wydawane na receptę, bez recepty oraz na pieluchomajtki. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość dostarczenia leków do domu pacjenta.

APTEKA „RADIX”

16-515 PUŃSK

ul. Szkolna 26

tel. (0-85) 51 61 104

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–15.00

sob.–niedz. 9.00–12.00

Apteka proponuje 5% rabat dla kombatantów na cały asortyment apteki, obsługę poza kolejnością, dostarczenie leków do domu po porozumieniu się i uzgodnieniu terminu. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest również wydanie leków z odroczonym terminem płatności.

APTEKA POD HERBEM MARII I TOMASZA SCHMIDT

48-100 GŁUBCZYCE

ul. Moniuszki 11 c

tel. (0-77) 485 86 88

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–19.00

sob. 9.00–14.00

Apteka udziela 6% rabatu kombatantom i wdowom-podopiecznym po kombatantach na leki pełnopłatne na receptę oraz bez recepty, parafarmaceutyki oraz środki opatrunkowe, materiały i sprzęt medyczny.

Ponadto apteka oferuje tanie insuliny, comiesięczne promocje cenowe na leki bez recepty i parafarmaceutyki, a także uczestnictwo w programie „Apteka z sercem”.

APTEKA POD BIAŁYM LWEM MARII I TOMASZA SCHMIDT

48-100 GŁUBCZYCE

ul. Sobieskiego 2

tel. (0-77) 485 20 17

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–19.00

sob. 9.00–14.00

Apteka udziela 6% rabatu kombatantom i wdowom-podopiecznym po kombatantach na leki pełnopłatne na receptę oraz bez recepty, parafarmaceutyki oraz środki opatrunkowe, materiały i sprzęt medyczny.

Ponadto apteka oferuje tanie insuliny, comiesięczne promocje cenowe na leki bez recepty i parafarmaceutyki, a także uczestnictwo w programie „Apteka z sercem”.

APTEKA „KRAKOWSKA”

48-385 OTMUCHÓW

ul. Krakowska 14

tel. (0-77) 431 46 95

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–19.00

sob. 9.00–14.00

Apteka proponuje 5% rabat dla kombatantów i wdów po kombatantach na leki pełnopłatne na receptę oraz bez recepty, a także na parafarmaceutyki, środki opatrunkowe, materiały medyczne, sprzęt medyczny, ciśnieniomierze, glukometry itp.

APTEKA PRYWATNA

16-100 SOKÓŁKA

ul. Białostocka 1

tel. (0-85) 711 56 75

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 8.00–19.00

sob.–niedz. 8.00–15.00

Apteka oferuje złote karty rabatowe z dużym upustem dla pacjenta, a także szereg preparatów o obniżonej cenie, niektóre nawet gratis.

APTEKA „IZMAR”

00-004 WARSZAWA

ul. Marszałkowska 138

tel. (0-22) 828 01 14

Godziny otwarcia:

pn.–pt. 7.30–21.00

sob. 10.00–16.00

Apteka przyznaje 3% rabat na środki farmaceutyczne, opatrunkowe oraz materiały medyczne pełnopłatne. Zniżka dotyczy też insuliny.

Serdeczne podziękowanie składam Redakcji „Kombatanta” za umieszczenie przesłanego zdjęcia z 1945 r. Informuję, że miałem już kontakt z jednym z kolegów z tej jednostki, może dojdzie do spotkania w Ciechocinku, jak obiecał. Przyznam się, że nie zdążyłem zapisać adresu tego kolegi. Posiadam podobne zdjęcie – z promocji na podoficerów z tej jednostki.

Prosiłbym, podobnie jak w numerze 4 „Kombatanta” z kwietnia 2004 r. o umieszczenie załączonego zdjęcia. Może z tej grupy ktoś żyje i odezwie się lub nawiąże kontakt. Jest to zdjęcie z czerwca 1945 r. Może to być Tomaszów Mazowiecki 21 PAL lub Toruń 71 PAC. Dlatego podaję Toruń, bo po promocjach zostaliśmy porozsyłani do innych jednostek. Mnie skierowano właśnie do Torunia i służyłem tam do 27.07.1947.

Z góry za wszystko dziękuję.

Roman KAZIERSKI
ul. Wołoszewska 148
87-720 Ciechocinek
tel. (0-54) 283 46 56

Nowe organizacje pożytku publicznego

W „Kombatancie” nr 3 z marca 2004 roku zamieściliśmy obszerną informację o tym, jakie konsekwencje ma uzyskanie przez stowarzyszenie lub fundację statusu organizacji pożytku publicznego. Dziś publikujemy listę organizacji społecznych, które w ostatnich miesiącach zostały wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego jako organizacje pożytku publicznego.

- **Fundacja Pomocy i Promocji Kombatant**
– 0000175759 Warszawa (od 4.06.2004 r.),
- **Fundacja Pomocy Weteranom Ludowego Wojska Polskiego**
– 0000145140 Warszawa (od 24.05.2004 r.),
- **Stowarzyszenie Żydów Kombatantów i Poszkodowanych w II Wojnie Światowej** – 0000127872 Warszawa (od 5.04.2004 r.),
- **Fundacja Moje Wojenne Dzieciństwo**
– 0000177984 Warszawa (od 20.05.2004 r.).

**Środowisko Borowiczan
Związku Sybiraków
– Lublin-Sopot-Warszawa
informuje, że**

Uroczystości

upamiętnienia 60. rocznicy deportacji i internowania żołnierzy Armii Krajowej do Łagrów Nr 270 w rejonie Borowicz zorganizowane zostaną w dniu 18 listopada 2004 r. w Lublinie.

Komitet Organizacyjny zawiadamia, że władze miasta Lublina przychyliły się do propozycji Środowiska – upamiętnienia miejsca, skąd następowała deportacja – poprzez nadanie nazwy „SKWER BOROWICZAN” oraz ufundowanie Pomnika „DLA PAMIĘCI... KU PRZESTRODZE”.

Dokładniejsze informacje dotyczące uczestnictwa można uzyskać pod adresem:

Sabina Łyszcz, ul. Karpińskiego 6,
24-100 Puławy lub telefonicznie:
(0-81) 886 56 15 (w godz. 8.00-11.00
i 18.00-20.00).

Informujemy

3 sierpnia 2004 r. zmarł Prezes **Ludwik Krasucki**. Stowarzyszenie Żydów Kombatantów i Poszkodowanych w II Wojnie Światowej uprzejmie informuje, że funkcja Prezesa została powierzona dotychczasowemu zastępcy **Tomaszowi Miedzińskiemu**.

Na okładce: Podczas uroczystości 1 września br. na wieluńskim rynku na honorowych miejscach zasiadło kilkuset kombatantów
Fot. K. Kępka

REDAKCJA: 00-926 Warszawa, ul. Wspólna 2/4
REDAGUJE ZESPÓŁ: **Bożena Materska** (red. nacz.), **Katarzyna Kępka**
stała współpraca **prof. Adam Dobroński, Ewa Dumin**
PRENUMERATA I KOLPORTAŻ: **Andrzej Sosiński (661 86 67)**

WYDAWCZA: **Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych**

ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa, tel. redakcji 661 87 05, fax 661 87 45, tel. centr. 661 81 11, tel. informacji 661 81 29, 661 87 40

Adres internetowy: <http://www.udskior.gov.pl> e-mail: kombatant@udskior.gov.pl

W 2004 r. egzemplarz „Kombatanta” kosztuje 2,50 zł, a cena prenumeraty rocznej wraz z kosztem wysyłki – 30 zł. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę pocztą lotniczą kosztuje 24 USD lub równowartość tej kwoty (mogą być czeki). Wpłaty na prenumeratę należy dokonywać na konto: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa, numer konta: NBP Oddział Okręgowy Warszawa 03101010100050472231000000.

Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania zmian i skrótów w nadsyłanych materiałach. Materiały powinny być czytelne, podpisane pełnym imieniem i nazwiskiem autora oraz zawierać jego prywatny adres, ewentualnie telefon. Artykułów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Rubryka „Poszukujemy” jest bezpłatna. Nakład 4500 egz.

17 września 1939 roku ZSRR napadł na Polskę, walczącą z nawałą hitlerowską. Pamięć o tej agresji jest wciąż żywa. 17 września, jak co roku, w Warszawie przed Pomnikiem Poległym i Pomordowanym na Wschodzie odbyła się uroczystość religijno-patriotyczna, a następnie w Katedrze Św. Jana została odprawiona Msza św. w intencji ofiar. Koncelebrował ją Prymas Polski kard. Józef Glemp.

Tego samego dnia przed południem Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski spotkał się z grupą przedstawicieli Związku Sybiraków. Kilkunastu z nich, deportowanych i więzionych w łagrach, zostało odznaczonych Krzyżem Zesłańców Sybiru.

17 września – Dzień Sybiraka

To już 65 lat...

Fot. K. Kępka

Wśród odznaczonych Krzyżem Zesłańców Sybiru znaleźli się działacze Związku Sybiraków, m.in. prezes Ryszard Rejff (w szeregu pierwszy z lewej) oraz Jan Belina (drugi) i Edward Duchnowski (piąty)

Fot. K. Kępka

„Dziś chcę wyrazić słowa najwyższego szacunku i wielkiej czci wszystkim, którzy są bohaterami dzisiejszej uroczystości” – tymi słowami rozpoczął swoje przemówienie do Sybiraków prezydent Aleksander Kwaśniewski. Na zdjęciu: za prezydentem stoją m.in. – kierownik naszego Urzędu minister Jan Turski (drugi z lewej), a obok – jego zastępca minister Jerzy Kozłowski

Fot. B. Materska

Przed Pomnikiem mieszkańcy Warszawy kładli wiązanki kwiatów, zapalali znicze

Fot. B. Materska

Uroczystość przed Pomnikiem Poległym i Pomordowanym na Wschodzie zgromadziła liczne grupy kombatan-tów – nie tylko Sybiraków, ale też Akowców. Przybyło kilkadziesiąt pocztów sztandarowych

Fot. Cz. Szczygłowski

Uroczystość przy Pomniku Zesłańców Sybiru na Skwerze Sybiraków we Wrocławiu